

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับเป็นเวลานานมาแล้วที่มนุษยชาติมีความต้องการอยู่รวมกันเป็นกลุ่มเพื่อการดำรงรักษาเผ่าพันธุ์ของตนเองให้คงอยู่ และวิวัฒนาการให้เจริญก้าวหน้าตามการเปลี่ยนแปลงของโลก เพื่อความอยู่รอด ซึ่งการอยู่รวมกันเป็นกลุ่มนี้สมาชิกในกลุ่มจะมีลักษณะใดลักษณะหนึ่งหรือมีวัตถุประสงค์บางอย่างร่วมกันอยู่ (Brewer & Miller, 1996) เช่น มีเจตคติ ค่านิยม ความสนใจ ตลอดจนทัศนคติทางด้านการงานที่คล้ายคลึงกัน การรวมกลุ่มจะทำให้สมาชิกในกลุ่มสามารถดำรงชีวิตได้ง่าย มีความสุข และมีชีวิตที่สมบูรณ์ขึ้นถ้าหากพวกเขาสามารถปกป้องและดำรงอยู่ในกลุ่มของตนเองได้อย่างเหนียวแน่น ดังนั้นจึงสามารถกล่าวได้ว่ากลุ่มเป็นรากฐานของสังคม (Forsyth, 1999)

กลุ่มไม่ใช่ลักษณะที่เกิดเฉพาะในมนุษย์เท่านั้น แต่กลุ่มยังเป็นพื้นฐานทางธรรมชาติของสัตว์โลกหลายชนิด เพราะการรวมตัวเป็นกลุ่มทำให้สัตว์โลกมีชีวิตที่ยืนยาวและมีวิวัฒนาการที่ก้าวหน้า เช่น การรวมกลุ่มเพื่อต่อสู้กับศัตรู ซึ่งทำให้สิ่งมีชีวิตมีโอกาสอยู่รอดได้มากขึ้น หรือการรวมกลุ่มเพื่อจับคู่ผสมพันธุ์ให้กำเนิดเผ่าพันธุ์ใหม่ เป็นต้น (Buss, 1995) ถึงแม้ว่าการรวมกลุ่มจะมีประโยชน์อย่างมากสำหรับการดำรงชีวิต แต่การรวมกลุ่มก็มีข้อเสียเช่นกัน ได้แก่เกิดการแข่งขันภายในกลุ่มควบคู่ไปกับความพยายามที่จะรักษาเสถียรภาพของกลุ่มไว้ ในส่วนของการรักษาเสถียรภาพภายในกลุ่มนั้น พบว่าเมื่อมีการรวมกลุ่ม สมาชิกภายในกลุ่มต่างพยายามสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างสมาชิกในกลุ่มด้วยกัน และพยายามขัดขวางหรือกีดกันสมาชิกจากกลุ่มอื่นให้ออกจากกลุ่มของตน นอกจากนี้แล้วยังพบว่าสมาชิกในกลุ่มจะชื่นชอบสมาชิกในกลุ่มของตนเองมากกว่าสมาชิกในกลุ่มอื่นที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่ม ซึ่ง Brewer (1979 cited in Nelson, 2002) กล่าวว่าถ้านำคนที่ไม่เคยมีปฏิสัมพันธ์กันมาก่อนแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อย (minimal group) โดยวิธีใดก็ได้ ก็พบว่าคนที่อยู่ในกลุ่มย่อยแต่ละกลุ่มจะแสดงความชื่นชอบต่อสมาชิกในกลุ่มย่อยของตนเองมากกว่าสมาชิกในกลุ่มอื่น

แม้ความชื่นชอบที่แสดงออกมาต่อกลุ่มของตนเองนั้นมีผลทางบวกต่อการดำรงชีวิตของมนุษยชาติ แต่ในทางกลับกันก็พบว่าความชื่นชอบต่อบุคคลในกลุ่มของตนเองก็ทำให้บุคคลแสดงความรู้สึก และพฤติกรรมในทางลบต่อสมาชิกในกลุ่มอื่นได้เช่นกัน โดยเฉพาะในกลุ่มที่บุคคลคิด

และรู้สึกว่าตนเองไม่ได้เป็นสมาชิกในกลุ่มนั้น ซึ่งความรู้สึกนี้จะฝังอยู่ในความคิดและความเชื่อของบุคคลไม่เปลี่ยนแปลง โดย Plous (1993) พบว่าการเป็นศัตรูกันระหว่างกลุ่มไม่ได้เกิดจากเหตุผลที่ว่าสมาชิกในกลุ่มเกลียดสมาชิกคนใดคนหนึ่งในกลุ่มอื่น แต่เป็นเพราะว่าสมาชิกในกลุ่มอื่นนั้นไม่ได้อยู่กลุ่มเดียวกับตนเท่านั้น ซึ่งลักษณะเช่นนี้เรียกว่าอคตินั้นเอง จะเห็นได้ว่าอคติเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับบุคคลเมื่อบุคคลมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มของตนและรู้สึกว่ากลุ่มอื่นแตกต่างไปจากกลุ่มของตน

นักจิตวิทยาอธิบายว่าอคติเป็นกระบวนการพลวัตทางจิตวิทยา (psychodynamic process) ของจิตใต้สำนึกที่สร้างกลไกป้องกันตนเอง (defense mechanism) (Allport, 1958 cited in Nelson, 2002) แบบกลไกการโยนความผิดให้ผู้อื่น (projection) อันมีสาเหตุมาจากความหวาดกลัวต่อการขาดความมั่นคงทางจิตใจของตนเอง โดยแสดงออกในรูปแบบของความก้าวร้าวไปยังบุคคลอื่นที่ไม่ได้อยู่กลุ่มเดียวกับตนเอง เพื่อให้เกิดเสถียรภาพทางจิตใจขึ้นทำให้บุคคลเกิดความมั่นคงทางจิตใจและรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มของตนเองมากขึ้น

Adorno, Frenkel-Brunswik, Levinson, & Sanford (1950 cited in Nelson, 2002) ได้ประเมินบุคลิกภาพของบุคคลที่มีอคติ (prejudice personality) พบว่ามีความบกพร่องทางโครงสร้างบุคลิกภาพ เนื่องจากได้ถูกวางเงื่อนไขให้รับเฉพาะเจตคติที่เป็นอคติ (prejudiced attitude) ตั้งแต่เป็นเด็ก โดย Adorno และคณะได้สัมภาษณ์และทดสอบคน 100 คน พบว่าคนที่มีลักษณะเผด็จการ (authoritarianism) มักจะเกิดจากการเลี้ยงดูของบิดามารดาที่มีรูปแบบการการเลี้ยงดูแบบเข้มงวด ใช้ความรุนแรงเมื่อเด็กกระทำผิด ลงโทษเมื่อเด็กไม่เชื่อฟัง ซึ่งการเลี้ยงดูแบบนี้จะทำให้เด็กสะสมเจตคติในทางลบต่อสิ่งรอบข้าง นอกจากนั้นยังพบว่าเด็กเหล่านี้จะมีลักษณะสมยอมกับผู้มีอำนาจ ไม่เป็นตัวของตัวเอง ยึดติดกับขนบธรรมเนียมและค่านิยมเก่าๆ และคิดในสิ่งที่ซ้ำซาก และ Allport (1958) ได้กล่าวว่าบุคลิกภาพของบุคคลที่มีอคติ เป็นพลวัตทางจิตที่ไร้ศักยภาพของ ego โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อบุคคลรู้สึกว่าตนเองถูกคุกคาม ไม่ปลอดภัย กลัว และเมื่อบุคคลต้องการที่จะเอาชนะความรู้สึกนั้น บุคคลจะพัฒนามุมมองของอคติขึ้นมาโดยการถ่ายโอนความรู้สึกนั้นไปยังผู้อื่น

ในสังคมไทยถึงแม้จะไม่มีปรากฏการณ์ของอคติระหว่างกลุ่มอย่างชัดเจนมากนัก เช่น ความขัดแย้งทางศาสนา การเหยียดสีผิว ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรงในประเทศแถบตะวันตก หรือการแยกแยะชนชั้นวรรณะเหมือนในประเทศอินเดีย แต่ลักษณะของอคติระหว่างกลุ่มนี้ได้ส่งผลกระทบต่อสังคมไทยเหมือนกัน ทำให้บุคคลกลุ่มที่มีความด้อยทางสังคมเกิดความรู้สึกเป็นปมด้อย ได้รับแรงกดดัน ซึ่งเห็นได้ชัดในกลุ่มบุคคลที่มีพฤติกรรมรักเพศเดียวกัน

และเมื่อมีการแบ่งแยกออกเป็นสองกลุ่มอย่างชัดเจน (กลุ่มบุคคลรักเพศเดียวกันและกลุ่มบุคคลรักต่างเพศ) จึงมีผลทำให้กลุ่มบุคคลรักต่างเพศซึ่งเป็นกลุ่มใหญ่ของสังคม มีมุมมองต่อกลุ่มรักเพศเดียวกันแตกต่างจากกลุ่มตนเอง โดยมองว่ากลุ่มรักเพศเดียวกันเป็นบุคคลกลุ่มน้อยในสังคม (minority group) ซึ่งสิ่งที่ตามมาก็คือ การมีอคติของบุคคลรักต่างเพศต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน และอคตินั้นมักแสดงออกมาในรูปแบบของความคิด อารมณ์ และพฤติกรรมทางลบต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน โดย D'Augelli (1989 cited in Engstrom, McHugh, Sedlacek, & William, 1997) พบว่า 75% ของบุคคลรักเพศเดียวกันรายงานว่ามีการรังแกหรือดูหมิ่นทางคำพูด 25% ถูกทำร้ายร่างกาย และ 33% เป็นห่วงเรื่องความปลอดภัยของตน Herek (1991) กล่าวว่า บุคคลรักต่างเพศมองว่าพฤติกรรมรักเพศเดียวกันว่าเป็นสิ่งที่น่าละอาย และความสัมพันธ์แบบรักเพศเดียวกันนั้นยังไม่ได้รับการยอมรับและคุ้มครองจากกฎหมาย นอกจากนี้แล้วเจตคติของบุคคลรักต่างเพศต่อบุคคลรักเพศเดียวกันมักจะแสดงออกในลักษณะที่ก้าวร้าว และยังพบอีกว่าประมาณ 2 ใน 3 ของประชากรอเมริกันประณามผู้ที่เป็กรักเพศเดียวกันและพฤติกรรมรักเพศเดียวกันว่าผิดศีลธรรมและผิดหลักศาสนา (polls by ABC, 8/87; Losangelies Times, 8/87; Roper, 9/85 cited in Herek, 1991) ซึ่งลักษณะเจตคตินี้ไม่มีการเปลี่ยนแปลงจากปี 1970 จนถึงปี 1991 (polls by Yankelovich, 3/78; Gallup, 11/78 cited in Herek, 1991) ในส่วนของกองทัพ บุคคลที่มีพฤติกรรมรักเพศเดียวกันจะถูกปลดประจำการทันทีเมื่อถูกตรวจพบ (Herek, 1991) ซึ่งจากสาเหตุเหล่านี้ทำให้บุคคลรักเพศเดียวกันไม่กล้าเปิดเผยความต้องการทางเพศของตนต่อสังคม ดังนั้นเมื่อต้องสมัครงานก็ต้องแสดงออกเหมือนกับบุคคลรักต่างเพศทุกประการ ซึ่งจากการศึกษาของ Kinsey et al. (1948 cited in Coleman, Butcher, & Carson, 1984) ได้ทำการสำรวจพฤติกรรมและความรู้สึกของวัยรุ่นชายที่มีพฤติกรรมรักเพศเดียวกัน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นอเมริกันผิวขาว พบข้อมูลที่น่าสนใจของพฤติกรรมชายรักเพศเดียวกันคือ ชายรักเพศเดียวกันเปิดเผยตนเองว่าเป็นรักเพศเดียวกันต่อสังคม ร้อยละ 18 และเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับรักเพศเดียวกันอย่างน้อย 3 ปี ตั้งแต่อายุ 16 – 55 ปี ร้อยละ 8 เท่านั้น เพราะส่วนหนึ่งกลัวผลของอคติจากกลุ่มบุคคลรักต่างเพศ

จากการสัมภาษณ์บุคคลรักเพศเดียวกันต่อเจตคติของบุคคลรักต่างเพศที่มีต่อตนเอง โดย The National Gay and Lesbian Task Force (1994 cited in Parrott, Adams, & Zeichner, 2002) พบว่าผู้ที่เป็กรักเพศเดียวกันกว่าร้อยละ 90 ตกเป็นเป้าหมายในการโจมตีของบุคคลที่เป็นรักต่างเพศ เช่น การกล่าวร้ายทางวาจา เป็นต้น และร้อยละ 50 ของบุคคลที่รักเพศเดียวกันจะเคยถูกทำร้ายร่างกาย และร้อยละ 30 ของบุคคลที่มีพฤติกรรมรักเพศเดียวกันจะถูกละเมิดสิทธิต่างๆ

เพราะสาเหตุของการรักเพศเดียวกัน จนกระทั่ง ปี 1995 จากการศึกษาของ Rhoad (1995 cited in Engstrom, McHugh, Sedlacek, & William, 1997) ศึกษาบุคคลรักเพศเดียวกันและรักต่างเพศในมหาวิทยาลัย พบว่านักศึกษาที่มีพฤติกรรมรักเพศเดียวกันรายงานว่าพวกเขาถูกทำร้ายอย่างโจ่งแจ้งในงานปาร์ตี้ ไนต์คลับ และถูกมองเป็นคนแปลกหน้าในห้องเรียน และการศึกษาซ้ำของ Herek, Gillis, Cogan, & Glunt (1997) กล่าวว่าปัญหาความรุนแรงทางเพศเป็นปัญหาสำคัญในสหรัฐอเมริกา จากการศึกษาประสบการณ์การถูกคุกคามของบุคคลรักเพศเดียวกัน พบว่าบุคคลรักเพศเดียวกัน 41% มีประสบการณ์การเป็นเหยื่อทางอาชญากรรมตั้งแต่อายุ 16 ปี และ 9.5% ถูกประทุษร้าย

เมื่อสังคมนมองว่าบุคคลรักเพศเดียวกันเป็นบุคคลที่มีปัญหา ทำให้คนส่วนใหญ่ในสังคมมีอคติต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน เช่น การเหยียดหยามทางวาจา และการทำร้ายร่างกาย ดังนั้นจึงเป็นเหตุให้เกิดปัญหาทางด้านจิตใจกับผู้ที่เป็นรักเพศเดียวกัน Gagnon, & Simon (1973 อ้างใน รุ่งกานดา พงศ์ธรกุลพานิช, พ.ศ. 2530) พบว่า วัยรุ่นที่มีพฤติกรรมรักเพศเดียวกันมักประสบปัญหาในการปรับตัวให้เป็นที่ยอมรับในครอบครัวหรือกลุ่มเพื่อน รวมทั้งมีความวิตกกังวลในเรื่องการศึกษาและการเลือกอาชีพในอนาคต Herek, Gillis, Cogan, & Glunt (1997) กล่าวว่าบุคคลรักเพศเดียวกันที่เคยมีประสบการณ์เป็นเหยื่อทางอาชญากรรมจะมีอาการซึมเศร้า วิตกกังวล โกรธ และมีอาการ Post-Traumatic Stress Disorder (PTSD) สูงด้วย

เมื่อเรามองลงไปใ้ในมุมที่กว้างขึ้น ก็พบว่าปัจจุบันมีการยอมรับบุคคลรักเพศเดียวกันมากขึ้น แต่ในบางประเทศก็ยังไม่ยอมรับเพราะเห็นว่าเป็นเพศที่ไม่ได้เกิดขึ้นมาตามธรรมชาติ โดย Wikipedia (2007) กล่าวว่าเจตคติทางสังคมต่อบุคคลรักเพศเดียวกันมีความหลากหลายในวัฒนธรรมและช่วงประวัติศาสตร์ที่แตกต่างกัน เพราะในแต่ละวัฒนธรรมมีค่านิยมเกี่ยวกับความเหมาะสมและไม่เหมาะสมทางเพศของแต่ละวัฒนธรรม ในบางวัฒนธรรมที่พฤติกรรมรักเพศเดียวกันได้รับการต่อต้านอย่างรุนแรงจากบุคคลรักต่างเพศ เช่น ในศาสนาอิสลามพฤติกรรมรักเพศเดียวกันจะไม่ได้มีการยอมรับและผู้ต่อต้านจะได้รับการลงโทษอย่างรุนแรง เป็นต้น ดังตารางแสดงการยอมรับและไม่ยอมรับบุคคลรักเพศเดียวกันของแต่ละประเทศ

ตารางที่ 1

การประเมินเจตคติของบุคคลรักต่างเพศต่อบุคคลรักเพศเดียวกันจาก The 2002 Pew Global Attitude Project ที่ยอมรับและไม่ยอมรับบุคคลรักเพศเดียวกัน

ประเทศ	ยอมรับ (%)	ไม่ยอมรับ (%)	ประเทศ	ยอมรับ (%)	ไม่ยอมรับ (%)
ทวีปอเมริกาเหนือ			อเมริกาใต้		
สหรัฐอเมริกา	51	42	อาเจนตินา	66	26
แคนาดา	69	26	โบลิเวีย	55	40
เม็กซิโก	54	39	บราซิล	54	42
กัวเตมาลา	44	50	เวเนซุเอลา	46	51
ฮอนดูรัส	41	55	เปรู	45	49

ประเทศ	ยอมรับ (%)	ไม่ยอมรับ (%)
เอเชีย		
ฟิลิปปินส์	64	33
ญี่ปุ่น	54	34
เกาหลีใต้	25	69
เวียดนาม	13	84
อินเดีย	7	63
บังคลาเทศ	7	87
อินโดนีเซีย	5	93
เลบานอน	21	76
จอร์แดน	12	88
อุซเบกิสถาน	10	66
ปากีสถาน	9	55

ประเทศ	ยอมรับ (%)	ไม่ยอมรับ (%)
แอฟริกา		
แอฟริกาใต้	33	63
แองโกลา	30	62
ไอเวอรีโคท	15	84
อูกานดา	4	95
ไนจีเรีย	4	95
กานา	4	93
มาลี	3	96
เซเนกัล	2	98
เคนยา	1	99

ประเทศ	ยอมรับ (%)	ไม่ยอมรับ (%)
ทวีปยุโรป		
เยอรมัน	83	15
ฝรั่งเศส	77	21
อังกฤษ (UK)	74	22
อิตาลี	72	20
สาธารณรัฐเช็ก	83	16
สโลวักเกีย	68	30
โปแลนด์	40	48
บัลแกเรีย	37	36
รัสเซีย	22	60
ยูเครน	17	77
ตุรกี	22	66

จากตารางของ Pew Research Center's 2003 Global Attitude Survey พบว่าในแอฟริกาและเอเชียกลางไม่ยอมรับพฤติกรรมรักเพศเดียวกันอย่างรุนแรง ส่วนละตินอเมริกา เช่น เม็กซิโก อาเจนตินา โบลิเวียและบราซิล มีการยอมรับพฤติกรรมรักเพศเดียวกันมากขึ้น ส่วนใน

ยุโรปนั้นส่วนใหญ่ให้การยอมรับพฤติกรรมรับเพศเดียวกัน ยกเว้นบางประเทศ คือ รัสเซีย โปแลนด์ ยูเครนและตุรกี

ส่วนในสังคมไทยนั้น ลลิตา ธีระสิริ (2531) กล่าวว่า จำนวนชายรับเพศเดียวกันในประเทศไทยมีจำนวนเท่าใดนั้นยังไม่มีข้อมูล แต่ในอเมริกาคาดกันว่ามีชายรับเพศเดียวกันอยู่ประมาณ 5-15% ของจำนวนประชากรทั้งหมดซึ่งเท่ากับว่าในกลุ่มคน 7-20 คน จะมีชายรับเพศเดียวกันอยู่ด้วย 1 คน จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2536 สุวทนา อารีพรรค (2536) ศึกษาพบว่าในประเทศไทย อัตราส่วนของชายรับเพศเดียวกันต่อหญิงรับเพศเดียวกันมีประมาณ 3 : 1 และผู้ชายร้อยละ 37 และผู้หญิงร้อยละ 13 มีประสบการณ์รับเพศเดียวกันถึงขนาดมีความสุขสุดยอดในระหว่างวัยรุ่นถึงวัยชรา นอกจากนั้นแล้วยังพบว่า ผู้ชายร้อยละ 13 และผู้หญิงร้อยละ 8 มีความรู้สึกเศร้าใจเมื่อเห็นบุคคลที่เป็นเพศเดียวกันถึงแม้ไม่มีการร่วมเพศ

ส่วนเรื่องการอยู่ร่วมกันในสังคมของบุคคลรับเพศเดียวกันกับบุคคลรับต่างเพศนั้น รุ่งกานดา พงศ์ธรรกุลพานิช (2530) กล่าวว่า พฤติกรรมรับเพศเดียวกันเป็นพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคมเพราะบุคคลรับเพศเดียวกันเป็นกลุ่มด้อยทางด้านสังคม ทำให้ผู้ที่มีพฤติกรรมดังกล่าวมีปัญหาในการปรับตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับตัวทางเพศ (ลลิตา ธีระสิริ, 2531) แต่สาเหตุที่เมืองไทยไม่ค่อยมีการต่อต้านพฤติกรรมรับเพศเดียวกันมากนักนั้นเป็นเพราะคนไทยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ โดยศาสนาพุทธนั้นไม่ได้มีข้อห้ามทางศาสนาเกี่ยวกับรับเพศเดียวกันโดยตรงแต่ในศาสนาคริสต์นั้นบุคคลรับเพศเดียวกันจะถูกตราบาปว่าเป็นการทำลายศีลธรรมและเป็นเรื่องต้องห้าม แต่อย่างไรก็ตามในประเทศไทยยังพบว่าบุคคลประเภทนี้ก็ยังมีปัญหาในการใช้ชีวิตในสังคมอยู่ โดยไม่มีความมั่นคงทางด้านจิตใจ เด็กนักเรียนไม่ชอบไปโรงเรียนเพราะถูกเพื่อนล้อ บางคนอาจจะมีความวิตกกังวล และมีความเครียด นอกจากนั้นแล้วบุคคลรับเพศเดียวกันยังมีโอกาสติดเชื้อโรคทางเพศสัมพันธ์สูงมากกว่ากลุ่มอื่น เพราะคนในกลุ่มมีน้อยต้องไปเที่ยวตามผับ ตามบาร์เล็ก ๆ ทำให้มีโอกาสที่จะชอบพอกัน และมีเพศสัมพันธ์กันได้ง่าย ขณะเดียวกันการใช้สารเสพติดในกลุ่มนี้ก็ยังมีมากด้วย (อนนท์ ปริณายกานนท์, 2547)

จากสาเหตุต่างๆ ข้างต้นที่ได้กล่าวถึงมานั้น จะพบว่าบุคคลรับเพศเดียวกันนั้นเป็นเป้าหมายของอคติจากบุคคลรับต่างเพศ และถึงแม้ว่าพัฒนาการของอคติที่มีต่อบุคคลรับเพศเดียวกันนั้นลดน้อยลงเรื่อยๆ ในระยะหลังนี้ นอกจากนั้นแล้วยังพบอีกว่าในประเทศไทยนั้นบุคคลรับเพศเดียวกันได้รับอคติทางลบน้อยกว่าประเทศในแถบตะวันตก (ลลิตา ธีระสิริ, 2531) อาจจะเป็นเนื่องมาจากประชากรส่วนใหญ่ของประเทศไทยนับถือศาสนาพุทธ ซึ่งไม่ได้คิดว่าพฤติกรรมรับเพศเดียวกันเป็นสิ่งที่ผิดหลักธรรมคำสั่งสอนทางศาสนา แต่ผู้วิจัยก็ยังเชื่อว่าอคติของบุคคลรับต่างเพศ

ต่อบุคคลรักเพศเดียวกันนั้นก็ยังมิอยู่ในคนไทย ดังนั้นผู้วิจัยจึงให้ความสนใจและพยายามค้นหาว่า ในปัจจุบันมีบุคคลรักต่างเพศที่มีอคติต่อบุคคลรักเพศเดียวกันมากน้อยเพียงใด นอกจากนั้นแล้ว ผู้วิจัยยังสนใจศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่ออคติของบุคคลรักต่างเพศต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน ได้แก่ ลักษณะบุคลิกภาพแบบอำนาจนิยม ปัจจัยทางด้านเพศ การศึกษา ภูมิลำเนา ตัวแบบในครอบครัวและสังคม บทบาททางเพศ และความกดดันจากเพื่อน เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาพฤติกรรมรักเพศเดียวกัน และสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้ในการลดอคติของบุคคลรักต่างเพศต่อบุคคลรักเพศเดียวกันได้

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับอคติ

อคติ เป็นส่วนหนึ่งของเจตคติของบุคคลที่ตัดสินล่วงหน้าทางลบ (negative prejudgment) ต่อสมาชิกกลุ่มอื่นในสังคมที่ตนเองไม่ชอบ (Gardner, 1994 cited in Baron, & Bryne, 2000; Baron, & Bryne, 2000) ซึ่งการตัดสินล่วงหน้าทางลบนี้แสดงออกมาในลักษณะของการตัดสินด้วยอารมณ์หรือความรู้สึก โดยบุคคลนั้นไม่ได้มีเหตุผลหรือข้อมูลมาสนับสนุนที่มากเพียงพอ (Lippa, 1990 cited in Lippa, & Arad, 1999) ดังนั้นบุคคลที่มีอคติต่อกลุ่มใดๆ ก็จะมีแนวโน้มที่จะละเลยคุณสมบัติที่ดีของกลุ่มนั้นไป (Franzoi, 1996) และประเมินหรือตัดสินทางบวกต่อกลุ่มของตน (Feldman, 2001) นอกจากนั้นแล้วบุคคลที่มีอคติอาจแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวต่อกลุ่มอื่นอีกด้วย (Berelson, & Steiner, ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ อ้างใน อรทัย ชื่นมณูชัย, 2516)

จากลักษณะข้างต้นที่กล่าวมาแล้วนั้น ถึงแม้ว่านักวิจัยแต่ละคนจะให้นิยามคำว่าอคติแตกต่างกันออกไป แต่ผู้วิจัยทั้งหลายก็มีความเห็นร่วมกันถึงองค์ประกอบของอคติ โดย Collins (1970 cited in Kitano, 1974) และ Jones (1997) ได้สรุปลักษณะของอคติไว้ดังนี้

1. อคติเป็นปรากฏการณ์ระหว่างกลุ่ม ซึ่งได้แก่กลุ่มที่ตนเป็นสมาชิกและกลุ่มอื่น
2. อคติเกี่ยวข้องกับการประเมินไม่ว่าจะเป็นทางบวกหรือทางลบต่อกลุ่มอื่น
3. อคติอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่สมาชิกในกลุ่มรับรู้เกี่ยวกับกลุ่มอื่นทั้งที่เป็นความจริงหรือไม่เป็นความจริงก็ได้
4. อคติเป็นส่วนหนึ่งของเจตคติ โดยเฉพาะมีองค์ประกอบของความโน้มเอียงทางด้านอารมณ์เกี่ยวกับกลุ่มเข้ามาเกี่ยวข้อง

ซึ่งกล่าวโดยสรุปนั้น อคติ (Prejudice) เป็นส่วนหนึ่งของเจตคติ ที่ใช้ตัดสินล่วงหน้าในทางลบ (negative prejudice) ต่อสมาชิกของกลุ่มอื่น ซึ่งการตัดสินล่วงหน้านี้เป็นการสรุปเหมารวมมากเกินไป (over generalization) และมีลักษณะที่ไม่ยืดหยุ่น โดยไม่มีข้อมูลหรือหลักฐานมาอ้างอิงที่เพียงพอ

พัฒนาการของอคติ

Kitano (1974) กล่าวว่า อคติเกิดจากการเรียนรู้ทางสังคม ซึ่งพัฒนาการของอคตินั้นมาจากแนวทางพื้นฐาน 4 ประการ คือ

1. การได้รับประโยชน์ (exploitation explanation) ได้แก่กลุ่มที่มีอิทธิพลทางเพศ เศรษฐกิจ และทางสังคม กลุ่มนี้พยายามหาผลประโยชน์จากกลุ่มที่ด้อยกว่า ทำให้กลุ่มที่ด้อยกว่าอยู่ในสถานะที่เสียผลประโยชน์ เช่น ต้องจ่ายเงินมากกว่า ได้รับผลประโยชน์น้อยกว่า และไม่ได้รับสิทธิเท่าเทียมกัน เป็นต้น ระบบนี้กลุ่มอิทธิพลเป็นกลุ่มอภิสิทธิ์ที่สามารถกำหนดเงื่อนไขต่างๆ ทางสังคมได้ สมาชิกในกลุ่มที่ได้รับประโยชน์จะพยายามคงสภาพของตนเองไว้ไม่ให้มีการเปลี่ยนแปลง ส่วนกลุ่มที่เสียผลประโยชน์ก็ต้องการเปลี่ยนแปลงสภาพของตนเองและของกลุ่มให้ทัดเทียมกับกลุ่มอภิสิทธิ์

2. ความไม่รู้ (ignorance) ความไม่รู้เกิดจากการขาดข้อมูลและการขาดความรู้ความเข้าใจ การยึดติดกับเจตคติเก่าๆ ความเชื่อที่ผิดๆ และมีความรู้ผิวเผินเกี่ยวกับกลุ่มทางสังคม ทำให้มนุษย์มีมุมมองต่อกลุ่มอื่นแตกต่างออกไปจากความเป็นจริง และเมื่อเป็นมุมมองทางลบก็จะทำให้เกิดอคติกับกลุ่มนั้นได้

3. ชาตินิยม (ethnocentrism-racism) ความเชื่อว่าวัฒนธรรม ความเชื่อและค่านิยมของกลุ่มตนเป็นสิ่งที่ดีที่สุด ความเชื่อนี้ส่งผลต่อความคิดที่ว่ากลุ่มของตนเองมีลักษณะเฉพาะที่เป็นเอกลักษณ์และดีที่สุด เพราะจากการเรียนรู้ของบุคคลจากครอบครัวและสังคมในเรื่องความเชื่อและพฤติกรรม ทำให้รู้สึกว่าคุณสมบัติของตนถูกต้องและตัดสินกลุ่มอื่นตามจุดยืนที่ตนเองเรียนรู้มา และถ้ากลุ่มอื่นมีวัฒนธรรมความเชื่อที่ขัดแย้งกับความเชื่อของกลุ่มตนเองก็จะถูกมองว่าผิดและเป็นเป้าหมายของอคติได้

4. สัญลักษณ์ (symbolic explanation) อคติเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นภายในจิตไร้สำนึก ตามมุมมองของจิตวิเคราะห์ดังนี้

4.1. อคติเป็นการแทนที่ของความก้าวร้าว อคติเกิดขึ้นจากความคับข้องใจและความก้าวร้าว นั่นก็คือเมื่อบุคคลไม่สามารถเข้าถึงเป้าหมายก็จะทำให้เกิดความคับข้องใจและความรู้สึกก้าวร้าวตามมา ในหลายกรณีบุคคลไม่สามารถแสดงความก้าวร้าวออกไปสู่ต้นเหตุที่ทำให้เกิดความคับข้องใจได้ ทำให้บุคคลนั้นเปลี่ยนการเป้าหมายของการแสดงความก้าวร้าวมาสู่เป้าหมายที่ง่ายกว่าโดยไม่รู้ตัว

4.2. การหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง (rationalization) คนที่มีอคติต่อกลุ่มด้อยทางสังคมจะมองว่ากฎหมายควรจำกัดสิทธิของบุคคลกลุ่มด้อยทางสังคม ดังนั้นการต่อต้านการ

เรียกร้องสิทธิของความเท่าเทียมกันทางสังคมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ สามารถกระทำได้ และด้วยเหตุนี้จึงทำให้กลุ่มบุคคลสามารถทำลายกลุ่มอื่นได้โดยไม่รู้สึกลึก

4.3. การเปลี่ยนแปลงทางสังคม (social change) Park (1950, cited in Kitano, 1974) กล่าวว่า อคติมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม นั่นก็คือถ้ามีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมากก็จะมีระดับอคติสูงมากกว่าสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงน้อย และยังมี ความแตกต่างของกลุ่มมากเท่าใดอคติก็มีมากเท่านั้น นั่นก็คืออคติเป็นเครื่องมือของสังคมเพื่อ ป้องกันการเปลี่ยนแปลงและเพื่อการคงอยู่ของระยะห่างและชนชั้นทางสังคมไว้

พัฒนาการของอคติเกิดขึ้นจากหลายสาเหตุ โดยบุคคลแบ่งเป็นกลุ่มอย่างชัดเจนและมุ่ง เป้าหมายของอคติไปยังกลุ่มที่ตนไม่ได้เป็นสมาชิก ซึ่งสมาชิกในกลุ่มคิดว่ากลุ่มของตนเป็นกลุ่มที่มี อภิสิทธิ์ในสังคมหรือเชื่อว่ากลุ่มของตนเป็นกลุ่มที่ดีที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่น บุคคลจึง ชัดขวางกลุ่มที่ตนเองมีอคติออกจากความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันทางสังคม โดย พยายามจำกัดสิทธิต่างๆ เช่น การออกกฎหมายจำกัดสิทธิ เป็นต้น นอกจากนั้นแล้วบุคคลประเภท นี้ไม่ต้องการให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางสังคมเพราะต้องการให้ตนและกลุ่มของตนคงอยู่ใน สภาพของกลุ่มเด่นทางสังคม ดังนั้นเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเกิดขึ้นอคติของบุคคลกลุ่มนี้ จึงสูงตามขึ้นไปด้วย

ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวกับอคติ

แนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้งโดยตรงระหว่างกลุ่มและอคติ

การเกิดอคติมีสาเหตุมาจากหลายสาเหตุด้วยกัน สาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดอคติก็คือ การเกิด ความขัดแย้งโดยตรงระหว่างกลุ่ม Bobo (1983 cited in Nelson, 2002) กล่าวว่า อคติเกิดขึ้นจาก การแข่งขันระหว่างกลุ่มเพื่อผลประโยชน์และโอกาสที่ตนเองและกลุ่มของตนจะได้รับ ยังมีการ แข่งขันระหว่างกลุ่มเกิดขึ้นมากเท่าไร สมาชิกภายในกลุ่มก็จะมีมุมมองต่อสมาชิกกลุ่มอื่นในทาง ลบเพิ่มขึ้นมากเท่านั้น นอกจากนี้ White (1977 cited in Baron, & Byrne, 2000) ยังกล่าวว่า การ ขัดแย้งที่เกิดจากการแข่งขันจะทำให้สมาชิกในกลุ่มมองกลุ่มอื่นเป็นศัตรูและมองว่ากลุ่มตนเอง ดีกว่า นอกจากนี้แล้วยังพบว่าสมาชิกภายในกลุ่มยังกำหนดขอบเขตความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม ตนกับกลุ่มอื่นในลักษณะที่ห่างเหินกันมากยิ่งขึ้น ซึ่งงานวิจัยที่สนับสนุนความคิดนี้ เป็นงานวิจัย จากการศึกษาของ Sherif (1961 cited in Feldman, 2001) ซึ่งได้ทำการศึกษากับเด็กผู้ชายอายุ 11 ขวบ โดยนำไปเข้าค่ายในช่วงปิดเทอมในสถานที่ห่างไกลเพื่อป้องกันอิทธิพลจากตัวแปร ภายนอก การศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ระยะ โดยระยะที่ 1 เป็นการแบ่งเด็กออกเป็น 2 กลุ่ม ให้เด็กตั้ง

ซึ่งกลุ่มและแต่ละกลุ่มก็ทำกิจกรรมและใช้ชีวิตอยู่ด้วยกัน 1 สัปดาห์ ซึ่งวิธีการนี้จะทำให้เด็กพัฒนาความสัมพันธ์ภายในกลุ่มขึ้นมา ในระยะที่ 2 ผู้ทดลองบอกเด็กทั้ง 2 กลุ่มว่าจะมีการแข่งขันกันระหว่างกลุ่ม กลุ่มที่ชนะจะได้รับรางวัลที่เด็กแต่ละคนต้องการ ผลก็คือ มีความตึงเครียดเกิดขึ้นระหว่างกลุ่ม มีการก้าวร้าวทางวาจาต่อกลุ่มตรงข้าม ในขณะที่เดียวกันก็มีการยกย่องกลุ่มของตนเอง นอกจากนั้นแล้วยังมีการทำลายข้าวของของกลุ่มตรงข้ามด้วย จนผู้ทดลองต้องเข้ามาขัดขวางพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม แต่ถึงอย่างไรก็ตามหลังจากการทดลองผ่านไป 2 สัปดาห์ ทั้ง 2 กลุ่มยังแสดงอคติต่อกลุ่มตรงข้ามอยู่ ส่วนในระยะสุดท้ายผู้ทดลองพยายามลดอคติระหว่างกลุ่มโดยให้เด็กทั้ง 2 กลุ่มทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม ปรากฏว่าความตึงเครียดระหว่างกลุ่มลดลงและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกลุ่มเริ่มก่อตัวขึ้น ซึ่งจากการทดลองข้างต้นของ Sherif ทำให้เห็นได้ว่าเมื่อมีการแข่งขันระหว่างกลุ่มจะทำให้แต่ละกลุ่มมีความรู้สึกทางอารมณ์เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย โดยกลุ่มจะส่งความรู้สึกทางลบไปสู่สมาชิกของอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งจะส่งผลทำให้เพิ่มความขัดแย้งได้อย่างรวดเร็วจนทำให้เกิดอคติในระหว่างกลุ่มได้

ผลการทดลองของ Sherif (1961 cited in Feldman, 2001) แสดงให้เห็นว่าอคติเกิดจากความขัดแย้งระหว่างสมาชิก 2 กลุ่ม นั่นคือสมาชิกจะเกิดความกลมเกลียวกันภายในกลุ่ม และจะมีความตึงเครียดระหว่างกลุ่ม และเมื่อมีการแข่งขันระหว่างกลุ่มเกิดขึ้น ความกลมเกลียวภายในกลุ่มและความตึงเครียดระหว่างกลุ่มจะรุนแรงขึ้น บุคคลในกลุ่มตนเองจะเกิดอคติต่อกลุ่มตรงข้าม ลักษณะการแสดงอคติจะเป็นแบบก้าวร้าวต่อกลุ่มที่คนไม่ได้เป็นสมาชิก

แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางสังคม (Social Identity)

อย่างไรก็ตาม การแข่งขันไม่ได้เป็นสาเหตุเดียวที่ทำให้เกิดอคติขึ้น โดย Tajfel, Flament, Billig & Bundy (1991 cited in Franzoi, 1996) กล่าวว่า บุคคลไม่จำเป็นต้องมีการแข่งขันโดยตรงระหว่างกลุ่ม และไม่ต้องมีสิ่งเร้าภายนอกมาเกี่ยวข้องก็สามารถทำให้คนเกิดอคติระหว่างกลุ่มได้ โดยทำการศึกษาเพื่อสนับสนุนความคิดนี้ โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยมีปฏิสัมพันธ์กันมาก่อนแบบง่าย เช่น ใช้ความแตกต่างของสีตา ใช้ตารางสุ่มหรือการโยนเหรียญเพื่อแบ่งกลุ่ม หลังจากนั้นผู้ทดลองทำการทดลองรายบุคคล โดยผู้ทดลองถามผู้เข้าร่วมการทดลองว่า ผู้เข้าร่วมการทดลองคนอื่นอีก 2 คน ควรจะได้รับเงินเท่าไรต่อชิ้นงานที่เขาทำ โดยผู้ทดลองบอกกับผู้รับการทดลองว่า คนที่จะได้รับรางวัลคนหนึ่งมาจากกลุ่มของผู้ถูกทดลองเองและอีกคนมาจากกลุ่มอื่น ผลการทดลองปรากฏว่า บุคคลจะให้รางวัลคนที่มาจากกลุ่มเดียวกันมากกว่าคนที่มาจากต่างกลุ่มกัน

ลักษณะเช่นนี้เรียกว่า ความโน้มเอียงในการชอบกลุ่มตนเอง (ingroup bias) นั่นคือถ้าบุคคลสังเกตคน 2 คนทำงานอย่างเดียวกัน และคนหนึ่งในนั้นเป็นสมาชิกในกลุ่มตนเอง บุคคลจะประเมินการทำงานของทั้ง 2 คน โดยมีการเข้าข้างสมาชิกกลุ่มของตน ซึ่งความลำเอียงต่อกลุ่มตนเองแสดงให้เห็นได้โดยบุคคลจะเลือกจำพฤติกรรมที่ดีของสมาชิกในกลุ่มตนเองและจำพฤติกรรมที่ไม่ดีของสมาชิกในกลุ่มอื่น หรือเลือกที่จะลืมพฤติกรรมที่ไม่ดีของสมาชิกกลุ่มตนเองและลืมพฤติกรรมที่ดีของสมาชิกกลุ่มอื่น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการเลือกรับข้อมูลจะทำให้เกิดการประเมินที่เกินจริงต่อกลุ่มของตนเองและกลุ่มอื่น ซึ่ง Howard, & Rothbart (1980 cited in Franzoi, 1996) กล่าวว่ากระบวนการเลือกรับข้อมูลของบุคคลนั้นเป็นผลให้เกิดการประเมินเกินจริงต่อพฤติกรรมของกลุ่มตนเองและกลุ่มอื่น และเพราะว่าความโน้มเอียงในการชอบกลุ่มตนเองมากกว่ากลุ่มอื่น จึงทำให้สมาชิกในกลุ่มได้รับรางวัลที่มากกว่าและถูกลงโทษน้อยกว่าสมาชิกในกลุ่มอื่นเสมอ

นอกจากนี้แล้ว Perdue (1990 cited in Franzoi, 1996) กล่าวว่า ความชอบต่อกลุ่มตนเองจะมีมากขึ้นเมื่อมีการใช้คำสรรพนามภายในกลุ่ม ซึ่งจะกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและเกิดอารมณ์ทางบวกขึ้น นอกจากนี้การพูดถึงคำสรรพนามที่แทนกลุ่มอื่นก็สามารถกระตุ้นให้เกิดอารมณ์ทางลบได้ เขาได้ทำการศึกษาโดยให้นักเรียนมองดูรูปคล้ายเชือกสลักชื่อจับคู่แบบกลุ่ม 108 ชื่อ แต่ละคู่ของเชือกประกอบด้วยอักษรที่ไม่มี ความหมาย (xeh, gof, laj) อยู่ และอีกอันประกอบด้วยคำสรรพนามที่ใช้ในกลุ่มของตนเอง (we, us, ours) หรือสรรพนามใช้เรียกกลุ่มอื่น (they, them, theirs) หรือตัวแปรควบคุมได้แก่สรรพนาม (he, she, his, hers) นักเรียนได้รับการบอกให้ออกแบบคำแต่ละคู่ในเชือกให้เป็นคำให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ (we-xhh, they-yof) โดยคำที่เด็กนักเรียนไม่รู้จัก 1 คำ ต้องเข้าคู่กับคำสรรพนามที่ใช้เรียกภายในกลุ่มและคำสรรพนามที่ใช้เรียกกลุ่มอื่น หลังจากการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนจัดอันดับคำแต่ละคำที่ไม่มี ความหมายที่นักเรียนคิดขึ้นเองกับวัดระดับความพึงพอใจ-ไม่พึงพอใจ ผลปรากฏว่านักเรียนจะประเมินคำที่ไม่มี ความหมายที่ต้องเข้าคู่กับคำสรรพนามที่ใช้เรียกกลุ่มตนเองว่ามีความพึงพอใจมากกว่าคำที่เข้าคู่กับคำสรรพนามที่ใช้เรียกกลุ่มอื่น และสรรพนามที่เรียกกลุ่มควบคุม

จากการศึกษาข้างต้นพบว่า ความชอบและความลำเอียงต่อกลุ่มจะมีมากขึ้นเมื่อสมาชิกในกลุ่มรับรู้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม เช่น การใช้สรรพนามแทนกลุ่มของตนเอง เป็นต้น ดังนั้นเมื่อมีการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่ตนเองเป็นสมาชิกและรับรู้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ก็จะทำให้บุคคลนั้นมีความโน้มเอียงที่จะตัดสินว่ากลุ่มตนเองดีกว่ากลุ่มอื่น

แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางสังคมได้กล่าวว่าการเกิดขึ้นได้โดยไม่ต้องมีการแข่งขันระหว่างกลุ่มและสมาชิกระหว่างกลุ่มก็ไม่จำเป็นต้องมีลักษณะแตกต่างกัน เพียงแต่สมาชิกภายใน

กลุ่มรับรู้ว่าคุณเองเป็นสมาชิกของกลุ่มตน ก็ทำให้บุคคลแสดงความชอบต่อกลุ่มของตนเองมากกว่ากลุ่มอื่น ถึงแม้ว่าสมาชิกทั้ง 2 กลุ่มจะมีพฤติกรรมเหมือนกันก็ตาม

Optimal Distinctiveness Theory

Brewer (1991 cited in Nelson, 2002) กล่าวว่า พฤติกรรมทางสังคมของบุคคลถูกควบคุมโดยการพยายามลดความตึงเครียดระหว่างความต้องการความเป็นส่วนตัวและความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ใน Optimal Distinctiveness Theory (ODT) Brewer กล่าวว่า บุคคลจะเกิดความขัดแย้งขึ้นถ้าบุคคลมีความต้องการอย่างหนึ่งอย่างใดมากกว่าอีกอย่างจนไม่อยู่ในสถานะสมดุล ดังนั้นทฤษฎีนี้จึงทำนายพฤติกรรมของบุคคลว่าถ้าบุคคลไม่ต้องการเข้ากลุ่ม บุคคลก็จะเป็นตัวของตัวเองมาก รู้สึกโดดเดี่ยวและแยกตัว ในทางกลับกันถ้าบุคคลยึดติดกับกลุ่ม ก็จะทำให้ไม่เป็นตัวของตัวเองและทำให้บุคคลมีแนวโน้มประเมินกลุ่มอื่นในลักษณะที่มีอคติด้วย (Hanslam, Oakes, Reynolds, & Turner, 1999 cited in Nelson, 2002)

ตามแนวคิด Optimal Distinctiveness Theory เป็นการเปรียบเทียบความขัดแย้งระหว่างความต้องการความเป็นส่วนตัวและความต้องการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งถ้าบุคคลมีความต้องการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มมากกว่าความต้องการความเป็นส่วนตัว บุคคลจะยึดติดกับกลุ่มและไม่เป็นตัวของตัวเอง และมีแนวโน้มที่จะมีอคติต่อกลุ่มอื่นที่ตนไม่ได้เป็นสมาชิกด้วย

Relative Deprivation

บุคคลจะเปรียบเทียบตนเองกับบุคคลอื่นตลอดเวลา เพื่อประเมินเจตคติ ความคิด ความรู้สึกหรือพฤติกรรมของตนกับบุคคลอื่น (Festinger, 1954) โดยที่บุคคลจะสนใจที่จะรู้ว่าสิ่งที่มีเรามี เช่น สถานภาพ อำนาจ ทรัพย์สินสมบัติ จะเท่าเทียม น้อยกว่า หรือดีกว่าบุคคลอื่นหรือกลุ่มอื่นในสังคมหรือไม่ ซึ่ง Davis (1959 cited in Nelson, 2002) กล่าวว่าบุคคลจะเปรียบเทียบตนที่ขาดกับคนอื่นที่มีสิ่งที่ตนต้องการ ทำให้บุคคลรู้สึกว่าสิ่งนั้นมีความสำคัญมากขึ้น ในทฤษฎีนี้กล่าวว่า ความรู้สึกอคตินี้จะเกิดขึ้นต่อกลุ่มอื่นเพราะรู้สึกว่าตนเองหรือกลุ่มตนเองขาดในลักษณะที่สำคัญในชีวิต เช่น โอกาสที่ดีทางการศึกษา หน้าที่การงาน ครอบครัว เป็นต้น ดังนั้นบุคคลจะเปรียบเทียบระหว่างการขาดแคลนของตนกับบุคคลอื่น และถ้ากลุ่มตนมีสถานภาพที่ขาดเมื่อเทียบกับกลุ่มอื่นแล้วก็จะเกิดความรู้สึกอคติเพราะรับรู้ว่าคุณกลุ่มตนเสียเปรียบ (Nelson, 2002)

ในแนวคิด Relative Deprivation จะเน้นความสำคัญของอคติของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ดูโดยทางสังคมต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เด่นทางสังคม ลักษณะอคตินี้จะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเปรียบเทียบตนหรือกลุ่มของตนกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลอื่น ว่ามีมากกว่า เท่าเทียมกัน

หรือด้อยกว่าบุคคลหรือกลุ่มบุคคลอื่นอย่างไร เมื่อบุคคลรับรู้ว่าคุณหรือกลุ่มของตนขาดหรือด้อยกว่าบุคคลหรือกลุ่มบุคคลอื่น ก็จะทำให้เกิดอคติเพราะรับรู้ว่าคุณเองเสียเปรียบ

แนวคิดเกี่ยวกับรักเพศเดียวกัน

ความหมายของรักเพศเดียวกัน

รักเพศเดียวกัน เป็นพฤติกรรมทางเพศระหว่างบุคคลเพศเดียวกัน เป็นได้ทั้งผู้ชายและผู้หญิง (สุวัทนา อารีพรรค, 2536) โดยบุคคลมีความรู้สึกว่าคุณลักษณะภายในของตนเป็นรักร่วมเพศ เปิดเผยตนเองในสังคมว่าเป็นบุคคลรักเพศเดียวกัน และต้องการมีเพศสัมพันธ์กับบุคคลเพศเดียวกัน (ไพรัตน์ พุกษชาติคุณากร, 2533; Bootzin, Acocella, & Alloy, 1993; Rathus, & Nevid, 1991) ซึ่งไม่ตรงกับ Anna Freud (1951 อ้างใน นงลักษณ์ เอมประดิษฐ์, 2535) ที่กล่าวว่าบุคคลประเภทนี้ไม่จำเป็นต้องลงเอยด้วยการมีเพศสัมพันธ์กับบุคคลเพศเดียวกันเสมอไป แต่อาจเป็นการแสดงความปรารถนาอย่างเห็นได้ชัดที่จะเป็นบุคคลรักร่วมเพศ

ปี ค.ศ. 1991 American Psychological Committee on Lesbian and Gay Concern (1991 cited in Kite, 1994) ได้กำหนดแนวทางเพื่อหลีกเลี่ยงอคติที่แสดงออกทางวาจาของบุคคลรักต่างเพศต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน นั่นก็คือ ให้ใช้คำว่าชายรักเพศเดียวกัน (gay men) สำหรับผู้ชายที่มีพฤติกรรมรักเพศเดียวกัน และหญิงรักเพศเดียวกัน (lesbian) สำหรับผู้หญิงที่มีพฤติกรรมรักเพศเดียวกันแทนคำว่า รักร่วมเพศ (homosexual) ซึ่งการใช้คำแทนเพื่อต้องการลบความทรงจำในใจที่ไม่ดีและรู้สึกเคลือบแคลงต่อคำว่ารักเพศเดียวกันออก และถ้าต้องการกล่าวถึงบุคคลรักเพศเดียวกันโดยรวมทั้งชายและหญิงก็ให้ใช้คำว่าบุคคลรักเพศเดียวกัน (gay person)

โดยสรุป รักเพศเดียวกัน หมายถึง บุคคลที่มีความรู้สึก อารมณ์ จินตนาการหรือพฤติกรรมทางเพศกับบุคคลเพศเดียวกัน ซึ่งบุคคลรักเพศเดียวกันที่มีความรู้สึก อารมณ์ จินตนาการหรือพฤติกรรมทางเพศกับเพศเดียวกันในผู้หญิงนั้นเรียกว่าหญิงรักเพศเดียวกัน (lesbian) และผู้ที่ เป็นรักเพศเดียวกันที่มีความรู้สึก อารมณ์ จินตนาการหรือพฤติกรรมทางเพศกับเพศเดียวกันในผู้ชาย นั้นเรียกว่าชายรักเพศเดียวกัน (gay)

ชนิดของรักเพศเดียวกัน

Coleman, Butcher, & Carson (1984) ได้แบ่งชนิดของรักเพศเดียวกันโดยยึดหลักการปรับตัว ดังนี้

1. Blatant homosexual เป็นบุคคลรักเพศเดียวกันที่แสดงพฤติกรรมทางเพศตรงข้ามกับเพศของตนเองอย่างเห็นได้ชัดเจน ผู้ชายจะแต่งตัวเป็นผู้หญิง ผู้หญิงก็จะแต่งตัวเป็นผู้ชาย ประพนอม สโรชมาน (2524 อ้างใน พรุ่ง วงศ์จรสกุล, 2533) กล่าวว่า บุคคลประเภทนี้จะประกอบอาชีพตามเพศที่ตนแสดงออก โดยผู้ชายส่วนใหญ่มักจะประกอบอาชีพของผู้หญิง เช่น อาชีพช่างเสริมสวย ช่างตัดเสื้อ แต่ผู้หญิงนั้นจะแสดงออกโดยการแต่งกายเท่านั้น
2. Desperate homosexual เป็นพวกที่พยายามลดแรงขับของความรักเพศเดียวกันโดยการแสดงตัวในสถานที่ที่เพศเดียวกันอยู่ เช่น ห้องน้ำสาธารณะ ห้องอาบน้ำ Humphreys (1970 cited in Coleman, Butcher, & Carson, 1984) กล่าวว่า ผู้ชายรักเพศเดียวกันประเภทนี้ร้อยละ 54 แต่งงานแล้วแต่ไม่มีความสุขกับภรรยาและต้องการมีเพศสัมพันธ์แอบแฝงกับผู้ชายด้วยกัน บุคคลประเภทนี้มักมีความเครียดสูงถ้าถูกกล่าวหาว่าเป็นรักเพศเดียวกัน เพราะเขาต้องปกปิดภรรยาและสังคมว่าตนเองเป็นบุคคลรักเพศเดียวกัน
3. Secret homosexual เป็นบุคคลที่ปกปิดพฤติกรรมรักเพศเดียวกันไว้เพื่อผลประโยชน์ของตนเองในเรื่องสถานภาพทางสังคมและลดการถูกอคติ หลายคนแต่งงานโดยที่คนอื่นไม่รู้ว่าเป็นบุคคลรักเพศเดียวกันนอกจากคนใกล้ชิดเท่านั้น บุคคลประเภทนี้มีทักษะในการปกปิดตนเอง ดำรงชีวิตในสังคมด้วยความกลัวว่าผู้อื่นจะล่วงรู้ว่าเป็นรักเพศเดียวกัน จึงมักทำให้เกิดปัญหาในการปรับตัว
4. Situational homosexual เป็นลักษณะของการเป็นรักเพศเดียวกันตามสถานการณ์ แต่ไม่ได้มีอารมณ์โน้มเอียงต่อเพศเดียวกันอย่างลึกซึ้ง เช่น นักโทษชายหญิงที่อยู่ในคุก หรือในโรงเรียนที่มีนักเรียนชายล้วนหรือนักเรียนหญิงล้วน เป็นต้น บุคคลประเภทนี้จะกลับคืนสู่สภาวะรักต่างเพศและเลิกพฤติกรรมรักเพศเดียวกันเมื่อออกจากสถานะนั้น
5. Bisexual เป็นบุคคลที่สามารถมีความสัมพันธ์ทางเพศได้ทั้งกับเพศเดียวกันและต่างเพศ
6. Adjusted homosexual เป็นบุคคลรักเพศเดียวกันที่ยอมรับว่าตนเองเป็นบุคคลรักเพศเดียวกันและแสดงบทบาทรักเพศเดียวกันอย่างเปิดเผยในสังคม ทำกิจกรรมร่วมกับบุคคลรักเพศเดียวกันอื่นทั่วไป ทำให้ไม่มีปัญหาในการปรับตัว

บุคคลรักเพศเดียวกันมีหลายประเภทตามลักษณะพฤติกรรม การดำเนินชีวิตและค่านิยมทางสังคมที่ทำให้บุคคลรักเพศเดียวกันบางประเภท ได้แก่ Desperate homosexual และ Secret homosexual ต้องปกปิดตนเองจากสังคมว่าเป็นบุคคลรักเพศเดียวกันเพราะกลัวไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมและครอบครัว บุคคลรักเพศเดียวกันจำนวนมากแต่งงานกับเพศตรงข้ามโดยไม่มีความสุขจนต้องมีความสัมพันธ์แอบแฝงกับบุคคลเพศเดียวกัน ส่วนบุคคลรักเพศเดียวกันบางส่วนเปิดเผยตนเองในสังคมว่าเป็นบุคคลรักเพศเดียวกันและพยายามปรับตัวให้เข้ากับสังคมเพื่อจะสามารถอยู่ร่วมกับบุคคลรักต่างเพศซึ่งเป็นกลุ่มใหญ่ในสังคมได้ และมีบางส่วนเท่านั้นที่เป็นบุคคลรักเพศเดียวกันตามสถานการณ์ เช่น ในโรงเรียนชายหรือหญิงล้วน เป็นต้น เมื่อออกจากสถานการณ์นั้นบุคคลประเภทนี้ก็กลับไปเป็นบุคคลรักต่างเพศดั้งเดิม

ในการศึกษาครั้งนี้ให้ความสนใจศึกษาบุคคลรักเพศเดียวกันที่แสดงพฤติกรรมทางเพศตรงข้ามกับตนเองอย่างชัดเจน บุคคลรักเพศเดียวกันที่แสดงพฤติกรรมทางเพศในสถานที่ส่วนตัว บุคคลรักเพศเดียวกันที่ปกปิดพฤติกรรมทางเพศของตนเองไว้ และบุคคลรักเพศเดียวกันที่เปิดเผยตนเองในสังคมว่าเป็นบุคคลรักเพศเดียวกัน

พัฒนาการของพฤติกรรมรักเพศเดียวกัน

พฤติกรรมรักเพศเดียวกันเกิดขึ้นมานานและเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับโลกมนุษย์ ถ้าย้อนกลับไปในสมัยกรีกจะพบว่าพฤติกรรมรักเพศเดียวกัน (homosexual behavior) และ (Mosses, & Hawkins, 1986) บุคคลที่มีอารมณ์รักเพศเดียวกัน (homoeroticism) ไม่ใช่สิ่งที่ผิดปกติ (Bollough, 1980 cited in Mosses, and Hawkins, 1986) โดยในสมัยกรีกคนที่เป็นรักเพศเดียวกันสามารถแต่งงานและรับเลี้ยงบุตรบุญธรรมได้ ลลิตา ธีระสิริ (2539) กล่าวว่า ความรักระหว่างชายต่อชายเป็นเรื่องสูงส่ง ถือกันว่าเป็นความรักอมตะ บริสุทธิ์และจริงใจ ดังนั้นการรักเพศเดียวกันเป็นเรื่องของชนชั้นปกครอง และจะเป็นเรื่องที่ผิดมากถ้าพวกเขาสามีพฤติกรรมนี้ ดังจะเห็นจากการมีกฎหมายห้ามทาสผู้ชายมีเพศสัมพันธ์กัน แต่ในสมัยนั้นลักษณะภายนอกที่แสดงออกของบุคคลรักเพศเดียวกันยังมีพฤติกรรมแบบผู้ชายอยู่ และในเทพนิยายกรีกยกย่องคนที่เป็นรักเพศเดียวกันให้มีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกับคนรักต่างเพศ ส่วนในยุคโรมันความรักที่มั่นคงของ ฮาเคร็ด ที่มีต่อแอนติโนส ซึ่งเป็นผู้ชายทั้งคู่ได้รับการยกย่องว่ามีความเสียสละและจริงใจ นอกจากนั้นแล้วความรักเพศเดียวกันของชาวโรมันนั้นเกี่ยวข้องกับพิธีกรรมทางศาสนาอีกด้วย

จนเข้าสู่ยุคคริสจักร สถาบันศาสนาไม่กำหนดเฉพาะกฎเกณฑ์ทางสังคมเท่านั้น แต่ยังกำหนดจุดยืนของบุคคลรักเพศเดียวกันอีกด้วย เพราะในทางศาสนานั้นมองพฤติกรรมทางเพศมี

เป้าหมายเพื่อการให้กำเนิดเท่านั้น ดังนั้นผู้ชายจึงมีบทบาทหลัก ผู้หญิงถูกวางตัวให้เป็นผู้รับใช้ผู้ชาย ให้กำเนิดบุตร และเลี้ยงดูบุตร แต่พฤติกรรมรักเพศเดียวกันไม่ได้แสดงออกถึงการให้กำเนิดบุตร ดังนั้นศาสนาจึงแสดงเจตคติทางลบต่อผู้ที่เป็นรักเพศเดียวกันอย่างชัดเจนและกำหนดบทลงโทษอย่างหนักสำหรับผู้ฝ่าฝืน ในยุคคริสจักรนั้นพฤติกรรมรักเพศเดียวกันถูกมองว่าเป็นเรื่องทำลายศีลธรรม เป็นสิ่งต้องห้าม ผู้ที่มีพฤติกรรมเช่นนี้จะถูกประณามว่ากระทำเรื่องผิดธรรมชาติ

จนกระทั่งเข้าสู่ศตวรรษที่ 18 เป็นต้นมาจึงมีความคิดเห็นที่แตกต่างออกมาว่าพฤติกรรมทางเพศของบุคคลรักเพศเดียวกันเป็นสิ่งที่มาตั้งแต่กำเนิดหรือเกิดภายใต้เงื่อนไขของสภาวะแวดล้อมหลังจากเกิดแล้ว ซึ่งถ้าหากเป็นผลที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิดบุคคลนั้นย่อมไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ แต่ถ้าหากเกิดจากสภาวะแวดล้อมก็สามารถหาทางป้องกันความเสี่ยงได้ ในช่วงกลางศตวรรษที่ 19 มุมมองของรักเพศเดียวกันได้เปลี่ยนไปเป็นความผิดปกติทางด้านจิตใจ นักอาชญาวิทยาและผู้เชี่ยวชาญทางด้านจิตเวชให้ความสนใจศึกษาลักษณะรักเพศเดียวกันมากขึ้น จนกระทั่งนักจิตวิทยาและนักสังคมวิทยาได้พัฒนาหลักการวินิจฉัยและรักษาผู้ที่เป็นรักเพศเดียวกันขึ้นมา จากการศึกษาสมัยนั้นเชื่อว่าพฤติกรรมทางเพศของบุคคลรักเพศเดียวกันมีพื้นฐานมาจากความผิดปกติทางชีวภาพ เช่น ความผิดปกติทางพันธุกรรม การพัฒนาในช่วงตัวอ่อนในครรภ์ผิดปกติหรือไม่สมบูรณ์ และอาจจะมี ความผิดปกติทางสมองหรืออวัยวะเพศร่วมด้วย จนกระทั่งปี 1952 (ไพร์ตัน พฤษชาติ, 2533) สมาคมจิตแพทย์อเมริกันได้พิมพ์หนังสือชื่อ The Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorder (DSM-I) ได้จัดรักเพศเดียวกันไว้ในลักษณะความเบี่ยงเบนทางเพศ (Sexual Deviation) ซึ่งเป็นลักษณะบุคลิกภาพแปรปรวนชนิดต่อต้านสังคม (sociopathic personality disorder) (Duke, & Norwicki, 1986) นั่นก็คือรักเพศเดียวกันเป็นความบกพร่องด้านมโนธรรมของคน ต่อมาในปี ค.ศ.1968 DSM-II ยังคงจัดรักเพศเดียวกันเป็นความผิดปกติทางจิตใจในลักษณะของกามวิปริต แต่ตัดบุคลิกแปรปรวนชนิดต่อต้านสังคมออก

ต่อมาในปี 1973 สมาคมจิตวิทยาแห่งสหรัฐอเมริกา (APA) (ยุทธนา สุวรรณประดิษฐ์, 2543) ได้เพิกถอนคำว่ารักเพศเดียวกันออกจากรายการความผิดปกติทางด้านจิตใจ (Psychic disorder) โดยกล่าวว่า "รักเพศเดียวกัน แท้จริงแล้วไม่ได้หมายถึง ความเสียหายในการตัดสินใจ ความมั่นคงทางใจ ความน่านับถือ ความสามารถทางสังคมหรือความสามารถในหน้าที่การงาน เป็นเหตุให้สมาคมนักจิตวิทยาแห่งอเมริกาตัดสินใจว่ารักเพศเดียวกันไม่มีองค์ประกอบของความ

เจ็บป่วยทางด้านจิตใจแต่อย่างใด” ซึ่งการวินิจฉัยแยกโรคครั้งใหม่ส่งผลดีต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน ที่มีปัญหาเกี่ยวกับการต้องพยายามเปลี่ยนความต้องการทางเพศของตนเอง

จนกระทั่งในปี 1980 DSM-III ไม่ได้จัดคำวินิจฉัยความวิปริตในกลุ่มรักเพศเดียวกัน แต่ใช้ คำว่ารักเพศเดียวกันที่ยอมรับไม่ได้ (Ego-dystonic homosexuality) แทน และอยู่ในหัวข้อ ความผิดปกติทางจิตวิทยาทางเพศ (psychosexual disorder) ในปีเดียวกันนั้น องค์การอนามัยโลก ยัง จัดรักเพศเดียวกันอยู่ในหัวข้อกามวิปริต โดยแบ่งเป็น homosexual conflict disorder and lesbianism ไว้ใน International classification as Diseases (ICD-9) เมื่อผู้เกี่ยวข้องทางด้าน สุขภาพจิตส่วนใหญ่ลงความเห็นร่วมกันว่ารักเพศเดียวกันไม่ใช่ความผิดปกติทางด้านจิตใจ ก็ ได้รับการคัดค้านอย่างหนักจากนักจิตวิทยาที่มีชื่อเสียง เพราะขัดแย้งกับความเชื่อเดิมที่เชื่อว่ารัก เพศเดียวกันเป็นผลมาจากความคับข้องใจในช่วงแรกๆ ของ psychosexual development และ จะคงความผิดปกตินี้อย่างถาวร โดย Davison, & Neale (1994) กล่าวว่า ถึงแม้ว่ารักเพศเดียวกัน จะไม่ปรากฏเป็นความผิดปกติใน DSM-IV แต่ก็ยังมีข้อที่ควรพิจารณาเกี่ยวกับลักษณะทาง อารมณ์และพฤติกรรมของผู้ที่เป็นรักเพศเดียวกันอยู่

ในขณะที่สมาคมว่าด้วยโรคจิตแห่งสหรัฐอเมริกา (American Psychological Association) (APA, 1995) สมาคมนักสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ องค์การวิชาชีพทางด้าน สุขภาพจิตในประเทศสหรัฐอเมริกา ต่างลงความเห็นเหมือนกันว่ารักเพศเดียวกันไม่ใช่ความ เจ็บป่วยทางจิตใจเนื่องจากมีงานวิจัยที่สำคัญในช่วงเวลา 40 ปีที่ผ่านมา ที่แสดงให้เห็นว่า ความสัมพันธ์แบบรักเพศเดียวกันไม่เกี่ยวข้องกับความเจ็บป่วยหรือความผิดปกติ นอกจากนั้นแล้ว ยังมีการศึกษาบุคคลร่วมเพศเปรียบเทียบกับบุคคลรักต่างเพศ (Bell, & Weinberg, 1978; Masters, & Johnson, 1979; Wilson, 1984; Green et al., 1986; Strong, & DeVault, 1994; Hu et al., 1995; Turner, 1995; Laird, & Green, 1996 cited in Sue, Sue, & Sue, 2000) พบว่า

1. ไม่มีความแตกต่างทางด้านสรีระวิทยาในการกระตุ้นและการตอบสนองทางเพศ ระหว่างบุคคลรักเพศเดียวกันและบุคคลรักต่างเพศ
2. ไม่มีความแตกต่างทางด้านจิตระหว่างบุคคลรักเพศเดียวกันและบุคคลรักต่างเพศ
3. บุคคลรักเพศเดียวกันไม่ได้ทนทุกข์ทรมานกับปัญหาความสับสนของอัตลักษณ์ทาง เพศ (gender identity) แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นกับพวกเขานั้นสืบเนื่องมาจากการที่สังคมไม่ยอมรับวิถี ชีวิตรักเพศเดียวกัน

4. เนื่องจากบริบททางสังคมที่ผู้เป็นรักเพศเดียวกันอาศัยอยู่ เช่น บุคคลรักต่างเพศที่มีอคติต่อบุคคลรักเพศเดียวกันและการตีตราจากสถาบันสุขภาพจิตว่าบุคคลรักเพศเดียวกันเป็นความผิดปกติ เป็นต้น ทำให้ผู้ที่เป็นรักเพศเดียวกันแตกต่างจากคนปกติ

5. งานวิจัยพบว่ารักเพศเดียวกันไม่สามารถเลือกได้ แต่เกิดจากปรากฏการณ์และเงื่อนไขทางชีววิทยา

หลังจากนั้นมาก็ได้มีการเคลื่อนไหวเพื่อต้องการให้มีการออกกฎหมายคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของบุคคลรักเพศเดียวกัน เพื่อสิทธิต่างๆ ให้เท่าเทียมกับบุคคลรักต่างเพศ เช่น สิทธิในการแต่งงาน สิทธิที่คู่รักเพศเดียวกันสามารถรับอุปการะบุตรบุญธรรมได้ เป็นต้น โดยจากบทความของ Metom (1989) กล่าวว่า แม้ศาลสูงสุดจะไม่เห็นด้วยกับกฎหมายสำหรับสิทธิมนุษยชนของบุคคลรักเพศเดียวกัน แต่องค์การทางจิตวิทยาก็ยังมีบทบาทสำคัญในการโต้แย้งความเชื่อที่ผิดของบุคคลทั่วไปต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน และพยายามเรียกร้องสิทธิต่างๆ ให้กับบุคคลเหล่านี้ ซึ่งในการเสนอข้อมูลต่อศาลนั้นทาง APA ได้ให้เหตุผลของการสนับสนุนคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของบุคคลรักเพศเดียวกันดังนี้

1. การรักเพศเดียวกันไม่ส่งผลกระทบต่อความสามารถของบุคคลในทางสังคม

ในปี 1975 APA ได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับรักเพศเดียวกันที่ผ่านมาและสนับสนุนความคิดที่ผ่านมารวบรวมว่ารักเพศเดียวกันไม่ได้ผิดปกติทางจิต (mental disorder) เพราะบุคคลรักเพศเดียวกันยังคงความสามารถของตนไว้อยู่ ไม่รู้สึกผิดต่อความต้องการทางเพศของตนเอง และมีความสามารถทางด้านสังคมเหมือนคนปกติ นอกจากนั้นแล้วสมาคมนักจิตวิทยาแห่งสหรัฐอเมริกาได้ขอความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญทางสุขภาพจิตให้จัดการตีตราความเจ็บป่วยทางจิตแก่บุคคลรักเพศเดียวกันออกไป

2. การแบ่งแยกที่เกิดขึ้นกับบุคคลรักเพศเดียวกันมาจากพื้นฐานเจตคติที่ผิด

การวิจัยค้นพบว่าบุคคลที่มีเจตคติทางลบต่อพฤติกรรมรักเพศเดียวกันจะเป็นผู้ที่มีพื้นฐานของเจตคติต่อกลุ่มที่ผิด (Gergen, & Gergen, 1981; Herek, 1987 cited in Meton, 1989) ซึ่งการมีเจตคติทางลบนี้ทำให้คนไม่ต้องการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรักเพศเดียวกัน และเจตคตินี้จะส่งต่อไปยังบุคคลรุ่นต่อไปผ่านทาง การเรียนรู้

3. การรักเพศเดียวกันเปลี่ยนแปลงได้ยากดังนั้นจึงไม่ควรที่จะเปลี่ยนความต้องการทางเพศของบุคคลที่รักเพศเดียวกันเป็นบุคคลรักต่างเพศ

งานวิจัยหลายชิ้นชี้ให้เห็นว่าพฤติกรรมทางเพศพัฒนาในช่วงแรกๆ ของชีวิต (ประมาณอายุ 6 ขวบ) และคงที่เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นตอนต้น ซึ่งแสดงว่าบุคคลรักเพศเดียวกันก็ต้องการมี

ภาพลักษณ์ทางเพศของตนเองมานานแล้ว และงานวิจัย (Matin, 1984 cited in Meton, 1989) พบว่ามีบุคคลรักเพศเดียวกันจำนวนน้อยมากที่สามารถเปลี่ยนความต้องการทางเพศได้แต่บุคคลเหล่านี้ต้องมีแรงจูงใจในการเปลี่ยนที่สูงมาก ซึ่งนักจิตวิทยาส่วนใหญ่เห็นว่าบุคคลรักเพศเดียวกันที่สามารถปรับตัวทางด้านจิตวิทยาได้นั้นต้องเป็นบุคคลที่เปิดเผยความต้องการทางเพศ ส่วนบุคคลที่ไม่สามารถปรับตัวได้คือบุคคลที่ปกปิดความต้องการทางเพศของตน นอกจากนั้นแล้วนักจิตวิทยาส่วนใหญ่ยังไม่เห็นด้วยกับการบำบัดให้บุคคลรักเพศเดียวกันเปลี่ยนความต้องการทางเพศ โดย สุวัทนา อารีพรรค (2534) กล่าวว่าผู้รักษาควรแก้ไขความรู้สึกผิด ความวิตกกังวล หรือความเศร้าเกี่ยวกับการเป็นรักเพศเดียวกัน และช่วยให้คนไข้สามารถใช้ชีวิตทางเพศตามความพอใจของตนเองโดยปราศจากความขัดแย้งภายในจิตใจ รวมทั้งสามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างปกติสุข

4. ข้อบังคับของกองทัพที่กีดกันบุคคลรักเพศเดียวกัน ทำให้ทหารที่เป็นบุคคลรักเพศเดียวกันต้องปกปิดสถานภาพของตนเอง ซึ่งทำให้เกิดปัญหาทางสุขภาพจิต

การออกกฎหมาย ข้อบังคับ หรือ การลงโทษบุคคลรักเพศเดียวกันที่อยู่ในกองทัพทำให้เกิดเจตคติเชิงลบและความไม่เท่าเทียมทางสังคมขึ้น การขัดขวางบุคคลรักเพศเดียวกันออกจากกองทัพนั้นทำให้บุคคลรักเพศเดียวกันถูกประณามว่ามีความเบี่ยงเบนทางสังคม ทำให้บุคคลรักเพศเดียวกันที่อยู่ในหน่วยงานทหารพัฒนากลไกการปรับตัวเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษ โดยการปิดบังความต้องการทางเพศของตนเองเพื่อต้องการทำงานต่อไป เมื่อเกิดการปิดบังหรือเก็บกอดการแสดงออกถึงความต้องการทางเพศ ผู้ที่เป็นรักเพศเดียวกันจะเกิดปัญหาทางด้านจิตใจขึ้น เช่น ความเครียด ความวิตกกังวลกลัวผู้อื่นจะรู้ว่าตนเองเป็นรักเพศเดียวกัน เกิดความขัดแย้งในจิตใจถึงความไม่เท่าเทียมทางสังคม เป็นต้น เพราะว่าตนไม่สามารถดำเนินชีวิตตามวิถีชีวิตที่ตนเองต้องการได้

คนที่เป็นรักเพศเดียวกัน (Mosses, & Hawkins, 1986) มักจะถูกกล่าวหาในเชิงอคติ และความเข้าใจผิดในความเป็นตัวตนและชีวิตความเป็นอยู่เสมอ ดังจะเห็นได้จากศาสนา กฎหมาย และวัฒนธรรมทางสังคมที่จะพยายามขัดขวางเสรีภาพทางการแสดงออกของบุคคลพวกนี้ ซึ่งเจตคติทางลบนี้เกิดขึ้นมานานกว่าศตวรรษแล้ว โดยในสมัยนั้นจะพบเสมอว่าบุคคลรักเพศเดียวกันจะถูกรังแกและกีดกันจากผู้ที่เป็นรักต่างเพศตลอดมา ซึ่งก่อนหน้านี้องค์การที่เกี่ยวข้องทางจิตเวช (Marmor, 1980 cited in Mosses, & Hawkins, 1986) ลงความเห็นว่ารักเพศเดียวกันเป็นความผิดปกติทางจิตใจ ทำให้เกิดการแบ่งแยกผู้ที่เป็นรักเพศเดียวกันมากยิ่งขึ้น มีการกีดกันทางด้านการประกอบอาชีพ โอกาสก้าวหน้าทางหน้าที่การงาน ไล่ออกจากการรับราชการทหารเมื่อรู้ว่าเป็นรัก

เพศเดียวกัน กีดกันจากการคุ้มครองทางกฎหมาย และบางครั้งยังถูกบังคับให้เข้ารับการรักษาในสถาบันจิตเวชอย่างไม่เต็มใจ จนส่งผลกระทบต่อผู้ที่เป็นรักเพศเดียวกันทั้งชายและหญิงอย่างมาก และถึงแม้ว่าสถาบันทางสุขภาพจิตจะลงความเห็นว่าการรักเพศเดียวกันไม่ใช่ความผิดปกติ แต่อคติของบุคคลรักต่างเพศต่อบุคคลรักเพศเดียวกันก็ยังไม่หมดไปจากสังคม

สาเหตุของการเป็นรักเพศเดียวกัน

ความพยายามที่จะทราบถึงสาเหตุที่แน่ชัดเพื่อทำให้เกิดพฤติกรรมรักเพศเดียวกัน ซึ่งจนกระทั่งปัจจุบันข้อมูลต่างๆ ไม่ได้ชี้เฉพาะว่าปัจจัยใดเพียงปัจจัยเดียวที่เป็นตัวกำหนด ทำให้ Coleman, Butcher, & Carson (1980) ได้สรุปสาเหตุที่อาจจะทำให้เกิดรักเพศเดียวกันไว้ดังนี้

1. พันธุกรรมและปัจจัยทางด้านชีววิทยาในร่างกาย การวิจัยได้มุ่งสนใจไปยังความแตกต่างระหว่างแฝดแท้และแฝดเหมือน ซึ่งพบว่าโอกาสที่แฝดแท่นั้นจะมีลักษณะเป็นรักเพศเดียวกันทั้งคู่มีมากกว่าแฝดเหมือน นอกจากนั้นแล้วความคิดนี้เชื่อว่า รักเพศเดียวกันเป็นสิ่งที่ติดตัวมาทางพันธุกรรม มีผู้ศึกษาเปรียบเทียบเซลล์สมองของผู้ชายและผู้หญิงจำนวนหนึ่งพบว่า สมองส่วน Hypothalamus ซึ่งมีชื่อเซลล์ว่า 3rd Interstitial Nucleus of Anterior Hypothalamus หรือ INAH3 นั้น จะมีขนาดแตกต่างกันในผู้หญิงและผู้ชาย โดยที่ผู้หญิงจะมีขนาดของ INAH3 เล็กกว่าผู้ชาย 3 เท่า และสำหรับผู้ชายที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศนั้น พบว่ามีขนาดเซลล์ INAH3 เล็กกว่าผู้ชายทั่วไป และที่โครโมโซม X จะมีส่วนที่เรียกว่า Xq28 ซึ่งเป็นส่วนที่ได้รับจากมารดา จะมีลักษณะแตกต่างจากผู้ชายทั่วไปด้วย (โตมร สุขปรีชา, 2538)

2. ประสบการณ์ทางเพศกับบุคคลรักเพศเดียวกันและการได้รับแรงเสริมทางบวก พัฒนาการของบุคคลรักเพศเดียวกันนั้นส่วนหนึ่งมาจากประสบการณ์ความพึงพอใจต่อคนที่เป็นรักเพศเดียวกันในช่วงระหว่างวัยรุ่นถึงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ทำให้บุคคลรักต่างเพศพึงพอใจในความรู้สึกทางด้านอารมณ์และประสบการณ์นั้น จนเปลี่ยนความต้องการทางเพศจากความต้องการทางเพศกับเพศตรงข้ามมาเป็นมีความต้องการทางเพศกับเพศเดียวกัน

3. การได้รับการลงโทษเมื่อแสดงพฤติกรรมรักต่างเพศออกมา เกิดจากการได้รับสิ่งเร้าที่ไม่พึงพอใจจากบุคคลรักต่างเพศ เช่น เด็กผู้ชายหรือเด็กผู้หญิงได้รับการปฏิเสธจากบุคคลเพศตรงข้ามในระยะแรกที่ตนเองต้องการมีปฏิสัมพันธ์ ดังนั้นเด็กจึงหันไปสร้างความสัมพันธ์กับเพศเดียวกัน และจะหลีกเลี่ยงการมีปฏิสัมพันธ์กับเพศตรงข้าม นอกจากนั้นแล้ว Konopka (1964) cited in Coleman, Butcher, & Carson (1980) กล่าวว่า เด็กผู้หญิงที่ถูกข่มขืนโดยบิดาของ

ตนเอง เมื่อโตขึ้นจะมองผู้ชายเป็นเพศที่น่ารังเกียจ และจะหันมาสร้างสัมพันธภาพกับผู้หญิงด้วยตัวเอง เพื่อเติมเต็มอารมณ์ความรักของตนเอง เป็นต้น

4. ลักษณะของครอบครัว Costin, & Draguns (1989) กล่าวว่า พฤติกรรมของบิดามารดาก็มีส่วนที่จะทำให้เด็กมีพัฒนาการรักเพศเดียวกันได้และการศึกษาของ Bieber et al (1962 cited in Coleman, Butcher, & Carson, 1980) ทำการศึกษาผู้ชายที่เป็นรักเพศเดียวกัน 106 คน เพื่อดูลักษณะความสัมพันธ์ภายในครอบครัว พบว่าลักษณะครอบครัวที่ชายรักเพศเดียวกันอาศัยอยู่นั้น ส่วนมากมารดาจะมีบทบาทเด่นในครอบครัว เป็นผู้กำหนดพลวัตของบ้าน ส่วนบิดาจะมีบทบาทด้อยหรือเป็นบ้านที่ไม่มีบิดา ความสัมพันธ์ระหว่างมารดากับบุตรชายจะเป็นแบบชี้แนะแต่ไม่มีการสร้างความสัมพันธ์ทางด้านร่างกายมากนัก

5. ปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม ความหลากหลายขององค์ประกอบทางสังคมวัฒนธรรม โดยการกำหนดบทบาทของพฤติกรรมอย่างเฉพาะเจาะจง ทำให้เกิดความเครียดในการปฏิบัติตามข้อบังคับนั้นๆ อาจนำไปสู่การเกิดรักเพศเดียวกันได้

นอกจากสาเหตุดังกล่าวข้างต้นแล้วยังมีมุมมองด้านจิตวิเคราะห์ที่กล่าวถึงรักเพศเดียวกัน โดย Freud, (1930); Duke, & Nowicki, (1986) cited in Costin, & Draguns, (1989) เชื่อว่ามนุษย์นั้นโดยสัญชาตญาณแล้วเป็นบุคคลรักสองเพศและมีความรู้สึกรักเพศเดียวกัน ซึ่งการทดแทนความต้องการมีเพศสัมพันธ์กับบุคคลเพศเดียวกันจะออกมาในรูปแบบของมิตรภาพระหว่างเพื่อน ดังนั้นบุคคลจึงต้องมีความรักเพศเดียวกันในระดับหนึ่งจึงสามารถรักเพศตรงข้ามได้อย่างปกติ Freud เชื่อว่าสัญชาตญาณรักเพศเดียวกันนั้นเป็นเครื่องแสดงถึงแรงขับทางด้านชีววิทยาของแต่ละบุคคล พฤติกรรมรักเพศเดียวกันไม่ใช่ความเจ็บป่วยทางด้านจิตใจและเชื่อว่าบุคคลที่มีพฤติกรรมรักเพศเดียวกันไม่สามารถเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นรักต่างเพศได้ แต่การที่มีการแสดงออกถึงรักเพศเดียวกันในวัยผู้ใหญ่ นั้น แสดงถึงการหยุดยั้งของ psychosexual development จากสัญชาตญาณรักสองเพศ ไปสู่อีกเพศที่มีวุฒิภาวะ โดยการหยุดยั้งของ psychosexual development นี้มีหลายปัจจัยมาเกี่ยวข้องดังนี้

เด็กผู้ชาย : ความกลัวที่จะถูกตอน มีความคับข้องใจเกี่ยวกับแม่ ขาดความสัมพันธ์กับพ่อ

เด็กผู้หญิง : ไม่สามารถแก้ปมอิจฉาการมีอวัยวะเพศในเพศชายในช่วง oedipal period

นอกจากนั้นแล้ว Freud ยังมีมุมมองต่อชายรักเพศเดียวกันว่ามีความบกพร่องในช่วง Oedipal period ของ Psychosexual development ในการจำลองอัตลักษณ์ที่เหมาะสมจากบิดานั้นก็คือชายที่เป็นรักเพศเดียวกันไม่ได้จำลองอัตลักษณ์ของบิดา หรือจำลองอัตลักษณ์ของมารดามากเกินไป (over identification) ดังนั้นการที่ไม่ให้เด็กผู้ชายมีความสัมพันธ์กับบิดาของตนเอง

อย่างเหมาะสม จึงเป็นเหตุให้เกิดความบกพร่องในพัฒนาการทางเพศ โดย Freud เชื่อว่าพ่อที่ไม่ได้อยู่กับเด็ก เย็นชา และก้าวร้าวและแม่ที่ใกล้ชิดลูก ผูกพัน และซึ้นน่าจะทำให้ลูกพัฒนาเป็นรักเพศเดียวกันได้ อย่างไรก็ตามพ่อแม่ที่รักลูก เอาใจใส่ลูกจะทำให้ลูกพัฒนาตามขั้นพัฒนาการปกติได้ ในกรณีที่เด็กพัฒนาเป็นรักเพศเดียวกันนี้ เด็กผู้ชายรู้สึกถึงเพศสัมพันธ์กับมารดา และเมื่อเด็กพยายามควบคุมความรู้สึกนี้ เด็กจะพัฒนาความกลัวในการมีความสัมพันธ์กับเพศตรงข้าม (heterophobia) ความกลัวนี้พัฒนาเพราะเด็กผู้ชายสังเกตผู้หญิงว่าองคชาติของผู้หญิงหายไป และคิดว่าตนเองจะเป็นอย่างนี้เหมือนกัน ถ้าบิดารู้ว่าตนมีความรู้สึกทางเพศต่อผู้หญิงโดยเฉพาะมารดา

มีการถกเถียงกันมานานแล้วถึงสาเหตุการเกิดพฤติกรรมรักเพศเดียวกันของผู้ชายและผู้หญิง ว่ามีสาเหตุมาจากปัจจัยทางด้านชีววิทยาหรือปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม ในส่วนของปัจจัยทางด้านชีววิทยานั้นผู้สนใจมุ่งศึกษาพันธุกรรมและสมองส่วน hypothalamus ส่วนผู้สนใจศึกษาสาเหตุของสภาพแวดล้อมนั้น จะมุ่งให้ความสนใจการเลี้ยงดูในครอบครัว เป็นอันดับแรกจากนั้นก็ เป็นมุมมองทางด้านสังคมที่กว้างออกไป ในมุมมองของครอบครัวจะเน้นเรื่องการเลี้ยงดูของพ่อแม่ เช่น การศึกษาพบว่าชายรักเพศเดียวกันเกิดจากการเลี้ยงดูของครอบครัวที่แม่มีบทบาทเด่น เข้มงวด มีความสัมพันธ์ทางกายกับบุตรชายน้อย ส่วนพ่อเป็นคนเย็นชา ก้าวร้าว ทำให้ลูกผู้ชายไม่จำลองอัตลักษณ์ของพ่อ หรือจำลองอัตลักษณ์ของแม่มากเกินไป ส่วนหญิงรักเพศเดียวกันนั้นเกิดจากเด็กผู้หญิงไม่สามารถแก้ปมอริชจากการมีอวัยวะเพศในเพศชายในช่วง oedipal period ได้ ส่วนมุมมองทางด้านสังคม เช่น เด็กอาจมีความพึงพอใจพฤติกรรมทางเพศกับเพศเดียวกันหรือการได้รับการปฏิเสธเมื่อต้องการมีปฏิสัมพันธ์กับเพศตรงข้าม เป็นต้น ซึ่งสาเหตุเหล่านี้อาจนำมาซึ่งการเป็นบุคคลรักเพศเดียวกัน

เจตคติต่อกลุ่มรักเพศเดียวกันตามทฤษฎี ATGL (Attitude toward Gays and Lesbians)

Gregory M. Herek (1984) ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับการรักเพศเดียวกันโดยได้ศึกษาถึงปัจจัยที่สัมพันธ์กับการอดทนต่อการถูกประณาม (Condemnation tolerance factor) พบว่าแต่ละปัจจัยนั้นมีโครงสร้างและองค์ประกอบที่สอดคล้องกับเจตคติส่วนบุคคล และ เจตคติที่มีต่อวัฒนธรรมทางสังคมที่นิยมเรียกกันว่า การเกลียดพวกรักเพศเดียวกัน (Homophobia) โดย Herek ได้ออกแบบเครื่องมือเพื่อใช้วัดเจตคติที่มีต่อเลสเบียน และ เกย์ จากการใช้แบบสอบถามตามวิธี Likert scale

ผลของการใช้แบบสอบถามอคติต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน Herek พบว่า กลุ่มตัวอย่างเพศชายมีเจตคติในด้านลบต่อพฤติกรรมความรักเพศเดียวกัน โดยมีความสัมพันธ์กับปัจจัยดังต่อไปนี้

1. เจตคติต่อบทบาททางเพศที่มีมาแต่โบราณ
2. ความเชื่อในระบบความคิดของครอบครัวที่มีมาแต่โบราณ
3. การวินิจฉัยโดยผลการ
4. การยอมรับเจตคติของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อพฤติกรรมรักเพศเดียวกัน
5. การขาดการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับกลุ่มรักเพศเดียวกันในอดีต

สำหรับกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงนั้น พบว่ามีปัจจัยที่เหมือนกับกลุ่มตัวอย่างเพศชาย นอกจากนั้นแล้วยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับระดับเจตคติที่มีต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน ดังนี้

1. การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาบ่อยครั้ง
2. เป็นสมาชิกของกลุ่มอนุรักษ์ลัทธิ และ นิยายทางศาสนา
3. มีความศรัทธาในตัวแทนของผู้ก่อตั้งคริสเตียน
4. มีเพื่อนที่เป็นรักเพศเดียวกันน้อย

จากข้อมูลข้างต้นนั้น เป็นการวัดระดับเจตคติที่มีต่อกลุ่มรักเพศเดียวกันในทางจิตวิทยา ดังนั้น Herek จึงได้พยายามหาปัจจัยหลักอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับเจตคติของกลุ่มรักต่างเพศที่มีต่อกลุ่มรักเพศเดียวกัน ซึ่งพบความสัมพันธ์กับหลายปัจจัยด้วยกัน รวมไปถึงปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ เช่น เพศ และการศึกษา โดยการสำรวจจากกลุ่มประชากร แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่ำจะมีระดับเจตคติไปในทางลบมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาสูง

นอกจากนี้ ระดับเจตคติของกลุ่มรักต่างเพศที่มีต่อกลุ่มรักเพศเดียวกันยังมีความสัมพันธ์อย่างต่อเนืองกับตัวแปรด้านสังคมจิตวิทยา ดังต่อไปนี้ (Herek, 1987 cited in Herek, 1991)

1. เจตคติเกี่ยวกับเพศและบทบาทของครอบครัว
2. ศาสนา
3. ระบบความคิดทางการเมือง
4. ระดับความสามารถในการปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มรักเพศเดียวกัน

จากการศึกษาของ Herek (1984) พบว่าปัจจัยที่ส่งผลให้บุคคลมีเจตคติทางลบต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน คือ เจตคติต่อบทบาททางเพศที่มีมาแต่โบราณ ความเชื่อในระบบความคิดของครอบครัวที่มีมาแต่โบราณ การวินิจฉัยโดยผลการ การยอมรับเจตคติของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อพฤติกรรมรักเพศเดียวกัน การขาดการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับกลุ่มรักเพศเดียวกันในอดีต การเข้าร่วม

กิจกรรมทางศาสนาบ่อยครั้ง การเป็นสมาชิกของกลุ่มอนุรักษ์ลัทธิและนิกายทางศาสนา การมีความศรัทธาในตัวแทนของผู้ก่อตั้งคริสเตียน การมีเพื่อนที่เป็นรักเพศเดียวกันน้อย เจตคติเกี่ยวกับเพศและบทบาทของครอบครัว ระบบความคิดทางการเมือง เพศ และระดับการศึกษา

ความเข้าใจผิดของบุคคลรักต่างเพศต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน

ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานต์ (2540) ได้แสดงทรรศนะในเรื่องความเข้าใจผิดของบุคคลรักต่างเพศที่มีต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน ในการอภิปรายในหัวข้อ สิทธิหญิงรักหญิง: บทบาทของวงวิชาการและสื่อมวลชน เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2540 ไว้ดังนี้

1. เข้าใจผิดว่ารักเพศเดียวกันเป็นวิปริตทางเพศ คำว่า วิปริตทางเพศ หมายถึง คนที่ได้มาซึ่งความสุขและความพึงพอใจทางเพศด้วยวิธีการที่สังคมไม่ยอมรับ เช่น ถ้ามอง ชอบโชว์อวัยวะเพศ ชอบมีเพศสัมพันธ์กับเด็ก หรือมีเพศสัมพันธ์โดยทำร้ายฝ่ายตรงข้าม ซึ่งเกิดขึ้นได้ทั้งคนที่รักเพศเดียวกันและรักเพศตรงข้าม
2. เข้าใจผิดว่าคนที่รักเพศเดียวกันต้องมีอารมณ์ฉุนเฉียว ก้าวร้าว ปากจัด ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว ความเข้าใจผิดข้อนี้มักมาจากการศึกษาวิจัยที่มีอคติทั้งสิ้น เช่น ศึกษาวิจัยจากผู้ที่มาขอรับคำปรึกษาจากจิตแพทย์
3. เข้าใจผิดว่าคนที่รักเพศเดียวกันจะต้องแสดงออกให้เห็นได้ เช่น หัว หรือ กระดุกกระดิง แต่ความจริงแล้วการรักเพศเดียวกันเป็นพฤติกรรมส่วนตัวของบุคคล ซึ่งการจะแสดงพฤติกรรมต่างๆ ออกมานั้นมาจากปัจจัยกระตุ้นภายในของแต่ละบุคคล และมีคนที่รักเพศเดียวกันเป็นจำนวนมากที่มีพฤติกรรมภายนอกตามแบบแผนปรกติของสังคม
4. เข้าใจผิด (ในทางบวก) ว่า คนที่รักเพศเดียวกันจะต้องมีลักษณะพิเศษ เช่น มีอารมณ์ละเอียดละไม เป็นคนเก่ง ฉลาดผิดปรกติ ซึ่งจริงๆ แล้วคนที่รักเพศเดียวกันเป็นคนธรรมดา มีความสามารถต่างๆ เช่นเดียวกับคนที่รักต่างเพศ
5. เข้าใจผิดว่าพฤติกรรมของคนรักเพศเดียวกัน ไม่ว่าจะ เป็นท่าทางกระดุกกระดิง หรือ หัว เข้มแข็ง จะทำให้คนอื่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กเกิดการเลียนแบบและเป็นตาม ซึ่ง ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานต์ (2540) กล่าวว่าในทางจิตวิทยาพัฒนาการแล้ว เป็นไปไม่ได้ที่คนเราจะโน้มเอียงไปทางความเป็นชายหรือหญิงตามพฤติกรรมคนอื่นที่เห็นเพราะความเป็นชายและหญิง เพราะลักษณะอย่างนี้พัฒนาขึ้นตั้งแต่อายุ 3-5 ขวบ ดังนั้นที่กลัวกันว่าเด็กดูละครทีวีที่มีบุคคลรักเพศเดียวกันแสดงแล้วจะทำให้เด็กกลายเป็นบุคคลรักเพศเดียวกันหรือการมีครูที่เป็นบุคคลรักเพศเดียวกันแล้วเด็กจะเลียนแบบซึ่งไม่เป็นความจริง

6. เข้าใจผิดว่าการยอมรับคนที่รักเพศเดียวกันหมายถึงการสนับสนุนให้มีการรักเพศเดียวกันอยู่ทั่วไป การยอมรับคือการเคารพ ซึ่งนั่นไม่ได้หมายความว่า เป็นการสนับสนุนให้คนอื่นเป็นตาม ตรงกันข้ามการยอมรับทำให้ปัญหาไม่ซ่อนเร้นเมื่อได้รับการยอมรับ คนเหล่านี้ก็จะมี ความรับผิดชอบต่อสังคมไม่สร้างปัญหาให้สังคม

ความเข้าใจผิดต่อบุคคลรักเพศเดียวกันนั้น เกิดจากการที่บุคคลรักต่างเพศมีมุมมองว่า บุคคลรักเพศเดียวกันนั้นมีความวิปริตทางเพศ ต้องมีปัญหาทางอารมณ์ และมีพฤติกรรมต่างจาก บุคคลทั่วไป นอกจากนั้นแล้วบุคคลรักต่างเพศยังกลัวว่าการที่บุคคลรักเพศเดียวกันเปิดเผยตนเอง ในสังคมนั้นจะทำให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบ แต่ในความเป็นจริงแล้วบุคคลรักเพศเดียวกันมีความ ต้องการทางเพศกับบุคคลเพศเดียวกันเท่านั้นไม่ใช่ความวิปริตทางเพศ และบุคคลรักเพศเดียวกันก็ มีอารมณ์และพฤติกรรมเหมือนบุคคลทั่วไป นอกจากนั้นแล้ว (ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานต์, 2540) เด็ก ไม่สามารถเลียนแบบพฤติกรรมรักเพศเดียวกันในสื่อได้ เพราะพัฒนาการของพฤติกรรมรักเพศ เดียวกันพัฒนาขึ้นในเด็กตั้งแต่อายุ 3-5 ขวบ

ปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับอคติของวัยรุ่นต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน

1. บทบาททางเพศ

ความหมายของบทบาททางเพศ

บทบาททางเพศ เป็นกลุ่มของพฤติกรรมที่บุคคลเข้าใจในลักษณะของความเป็นหญิงหรือความเป็นชาย (Block, 1973) ซึ่งได้รับการยอมรับจากสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ว่าถูกต้องเหมาะสม (Hurlock, 1980) ในด้านพฤติกรรม ความชอบ เจตคติ ลักษณะบุคลิกภาพ อารมณ์ รวมทั้งความสามารถซึ่งบุคคลจะเรียนรู้โดยผ่านกระบวนการที่ทำให้มีลักษณะตรงตามเพศของตนเอง (Cook, 1985)

โดยสรุปแล้ว บทบาททางเพศ เป็นรูปแบบของพฤติกรรม ความชอบ เจตคติ ลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลที่ถูกกำหนดโดยสังคมที่ตนอาศัยอยู่ให้แสดงออกตามเพศของตนเอง

บทบาททางเพศของคนนั้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาพร้อมกับสภาพบุคคล เมื่อบุคคลถือกำเนิดขึ้นมาก็มีสิ่งต่างๆ ที่สังคมเห็นว่าเหมาะสมกับตัวบุคคลนั้นเตรียมไว้ให้แล้ว และบุคคลจะต้องปฏิบัติตามกรอบที่สังคมเห็นว่าเหมาะสม นิตยกุล อรรถนุพรรณ (2530) กล่าวว่า คำถามที่พ่อแม่ที่มีทารกแรกเกิดมักถูกถามจากคนใกล้ชิดเสมอ คือ ทารกเป็นผู้ชายหรือผู้หญิง และตั้งแต่นั้นมา ความหวัง พฤติกรรมของพ่อแม่และบุคคลที่เกี่ยวข้องจะปฏิบัติกับเด็กทั้ง 2 เพศ แตกต่างกันไป เด็กผู้ชายจะอยู่ห้องสีฟ้า ส่วนเด็กผู้หญิงจะอยู่ห้องสีชมพู เป็นต้น นอกจากนั้นแล้ว Cook (1985) กล่าวว่า เอกลักษณะทางเพศของเด็กถูกกำหนดโดยโครโมโซม (chromosome) อวัยวะเพศ (gonad) และฮอร์โมน (hormone) ซึ่งเอกลักษณะทางเพศนี้เป็นตัวกำหนดพัฒนาการความเป็นหญิงและความเป็นชายในเวลาต่อมา โดยเด็กจะรับรู้เพศตนเอง แสดงบทบาททางเพศและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานทางสังคม และ Bem (1981) กล่าวว่าตั้งแต่แรกเกิดเป็นต้นมาบุคคลจะมีการพัฒนาบทบาททางเพศอย่างต่อเนื่อง โดยเด็กจะเรียนรู้รูปแบบทางเพศจากพ่อแม่และบุคคลต่างๆ ที่เด็กใกล้ชิด ซึ่งบทบาททางเพศระหว่างเพศชายและเพศหญิงมีความแตกต่างกัน เช่น ผู้ชายบทบาททางเพศจะมีลักษณะเด่นในเรื่องของพลังกำลัง การพึ่งตนเอง ความชอบแข่งขัน การวิเคราะห์ ส่วนผู้หญิงจะมีบทบาทเด่นในเรื่องการแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึก เป็นต้น

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบทบาททางเพศของบุคคล

ปัจจัยที่สำคัญในการกำหนดบทบาททางเพศของบุคคลนั้น โดยรวมแล้วมีอยู่ 2 ประการ คือ ปัจจัยทางชีวภาพ และปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อม

1. ปัจจัยทางชีวภาพ (biological factor)

ปัจจัยทางชีวภาพทำให้มีความแตกต่างระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย นอกจากนี้ปัจจัยนี้จะส่งผลกระทบต่อความแตกต่างและการเปลี่ยนแปลงภายในร่างกาย เช่น ความแตกต่างของโครโมโซม และการเปลี่ยนแปลงทางด้านฮอร์โมน แล้วจึงส่งผลกระทบต่อความแตกต่างและการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของร่างกายอีกด้วย เช่น ความแตกต่างด้านโครงสร้างของร่างกาย อวัยวะเพศ การพัฒนา ลักษณะของเพศชายและเพศหญิง เป็นต้น ในความแตกต่างระหว่างเพศหญิงและเพศชายทางฮอร์โมนนั้น Goy (1975); Hoyenga, & Hoyenga (1979); Hines (1982) cited in Hetherington, & Parke (1986) กล่าวว่าฮอร์โมนเพศจะเป็นตัวกระตุ้นให้เพศหญิงและเพศชายมีการเปลี่ยนแปลงของร่างกายตามลักษณะทางเพศของตน กล่าวคือเพศหญิงจะมีฮอร์โมนเอสโตรเจน (estrogen) และโปรเจสเตอโรน (progesterone) กระตุ้นให้เกิดลักษณะทางเพศในเพศหญิง เช่น มีการขยายตัวของทรวงอก มีประจำเดือน และมีความสามารถในการตั้งครรภ์และคลอดบุตร เป็นต้น ส่วนในเพศชายจะมีฮอร์โมนแอนโดรเจน (Androgen) และเทสโทสเตอโรน (testosterone) ที่จะกระตุ้นให้เกิดลักษณะทางเพศในเพศชาย เช่น มีกล้ามเนื้อและกระดูกที่ใหญ่กว่าของผู้หญิง มีพลังกำลังมากกว่า ภัทสร ลิมานนท์ (2527 อ้างใน นิตยกุล อรรถนุพรรณ, 2529) กล่าวว่าองค์ประกอบทางชีวภาพนี้เป็นตัวกำหนดบทบาทความรับผิดชอบให้เหมาะสมกับสภาพร่างกายของแต่ละเพศ เช่น ผู้ชายที่มีร่างกายแข็งแรง มีหน้าที่ในการหาอาหาร ล่าสัตว์หรือแม้กระทั่งทำสงครามปกป้องผู้หญิงและเด็ก ส่วนผู้หญิงมีลักษณะที่อ่อนแอกว่าผู้ชายนั้นมีหน้าที่ดูแลบ้าน ตั้งครรภ์ และเลี้ยงดูบุตร เป็นต้น

2. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม

นอกจากปัจจัยด้านชีวภาพแล้ว ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมก็มีส่วนสำคัญในการพัฒนาบทบาททางเพศของบุคคล (ฉันทจิต จริยจรรยาโรจน์, 2541) สภาพแวดล้อมในที่นี้หมายถึง พฤติกรรม ความคาดหวังของบิดามารดา และคนรอบข้างเด็กที่กระทำต่อเด็ก และปัจจัยทางสังคม วัฒนธรรมที่กำหนดค่านิยมกว้างๆ ให้เด็กปฏิบัติตาม ซึ่งจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้บทบาททางเพศของเด็กคือ ครอบครัว โดยพ่อแม่เป็นผู้กำหนดพฤติกรรมต่างๆ ของบุตรตนเองให้ตรงตามเพศ และจัดกิจกรรมส่งเสริมบทบาททางเพศอีกด้วย กล่าวคือ ถ้าพ่อแม่อบรมให้เด็กมีบทบาททางเพศที่ตรงตามเพศ เด็กจะมีลักษณะตรงตามเพศสูง และถ้าพ่อแม่เลี้ยงดูเด็กไม่ตรงตามบทบาททางเพศ เด็ก

ก็จะมีควมสับสนในบทบาททางเพศของตนเอง ส่วนความคาดหวังของพ่อแม่ต่อบุคคลนั้น นิตยกุล อรรถนุพรรณ (2530) กล่าวว่า ความคาดหวังที่ต่างกันระหว่างเพศชายและหญิง นั้นดูได้จากการตั้งชื่อ เพราะบุคคลมีความคุ้นเคยว่าชื่อใดควรเป็นชื่อผู้ชายและชื่อใดควรเป็นชื่อผู้หญิง และความหมายของชื่อนั้นจะแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง ดังนั้นจะเห็นได้ว่า สภาพแวดล้อมของตัวเด็ก เช่น วิธีการเลี้ยงดูของพ่อแม่ การกำหนดบทบาททางเพศของสังคม ฯลฯ มีผลต่อการพัฒนาบทบาททางเพศของเด็ก

โดยสรุปปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการบทบาททางเพศของบุคคล ในด้านชีวภาพให้ความสนใจความแตกต่างของโครโมโซมและการเปลี่ยนแปลงโครโมโซมที่ส่งผลต่อพัฒนาการและความแตกต่างทางด้านชีวภาพของผู้หญิงและผู้ชาย ส่วนปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมนั้นให้ความสนใจการเลี้ยงดูในครอบครัว ซึ่งเป็นการเลี้ยงดูของพ่อแม่ให้ตรงตามบทบาททางเพศของเด็ก ส่วนในสังคมจะเป็นการกำหนดบทบาทและพฤติกรรมของผู้หญิงและผู้ชายที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและสถานการณ์ทางสังคม

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบทบาททางเพศ

ทฤษฎีทางจิตวิทยาที่อธิบายพัฒนาการของบทบาททางเพศ จำแนกออกเป็น 4 ทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางด้านสังคม (Social Learning Theory) ทฤษฎีพัฒนาการทางปัญญา (Cognitive Developmental Theory) และทฤษฎีสถิติมาทางเพศ (Gender Schema Theory) ซึ่งทฤษฎีเหล่านี้ได้กล่าวถึงพัฒนาการของบทบาททางเพศตามแนวคิดที่แตกต่างกัน

1. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory)

การพัฒนาบทบาททางเพศตามแนวทฤษฎีจิตวิเคราะห์จะเป็นไปตามกระบวนการการเลียนแบบ (identification) ทางเพศของพ่อแม่เพศเดียวกันในขณะที่เด็กอยู่ในขั้น Phallic Stage (3 – 6 ปี) โดยการเลียนแบบนี้มีสาเหตุมาจากความรักและความกลัว ซึ่ง Freud (1957 อ้างใน นพมาศ อึ้งพระ, 2546) อธิบายว่า ในขั้นนี้ทั้งเด็กชายและเด็กหญิงหาความสุขทางเพศด้วยการสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง ซึ่งในผู้ชายเด็กจะหาความรักและความผูกพันกับแม่ แต่ในขณะเดียวกันเด็กก็รู้ว่าพ่อแม่มีความสัมพันธ์กันทางเพศและพ่อเป็นคู่แข่งที่มีตัวใหญ่และแข็งแรงกว่า ทำให้เด็กกลัวอวัยวะเพศถูกตัดออกหรือถูกตอนเด็กจึงต้องเลียนแบบพ่อ ส่วนผู้หญิงนั้นไม่มีองคชาติ ทำให้ผู้หญิงอิจฉาผู้ชายและโทษแม่ของตนเองว่าเป็นคนทำให้องคชาติของตนเองหายไป เด็กผู้หญิงจึงหันไปรักพ่อที่มีอวัยวะดังกล่าวและจะเลียนแบบแม่เพื่อจะได้ครอบครองรับความรักจากพ่อ

บทบาททางเพศตามทฤษฎีจิตวิเคราะห์ คือการที่เด็กเลียนแบบพ่อแม่เพศเดียวกันในเด็กวัยอนุบาล ซึ่งการเลียนแบบนั้นเด็กจะดูตัวแบบและถ่ายทอดเอาบทบาททางเพศ ที่ตนคิดค่านิยมเข้าสู่ตนเอง ดังนั้นการจำลองบทบาททางเพศตามทัศนะของ Freud คือการถ่ายแบบจากพ่อแม่เพศเดียวกับตน ถ้าพ่อแม่มีลักษณะอย่างไรเด็กก็จะมีลักษณะอย่างนั้น

2. Social Cognitive Theory

Albert Bandura (2001) กล่าวว่า เมื่อบุคคลได้รับประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งไม่ว่าจะเป็นประสบการณ์ที่เกิดกับตัวบุคคลโดยตรงหรือเป็นประสบการณ์ที่ได้จากการสังเกตตัวแบบก็ตาม สิ่งที่บุคคลเรียนรู้คือความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์กับเหตุการณ์ ระหว่างพฤติกรรมกับผลกรรมหรือความคาดหวังต่อพฤติกรรมที่บุคคลจะกระทำในอนาคต ซึ่งการเรียนรู้ทางสังคมนั้นส่วนใหญ่เกิดจากการสังเกตตัวแบบ (model) แสดงพฤติกรรม (Walter Mischel, 1976 cited in Kaplan, & Sedney, 1980) ต่อมาเมื่อบุคคลแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบโดยมีแรงจูงใจในการกระทำพฤติกรรมนั้นก็คือบุคคลจะเลือกทำพฤติกรรมเพราะคาดว่าเมื่อตนเองแสดงพฤติกรรมไปแล้วจะได้ผลกรรมทางบวก นิตยกุล อรรถนุพรรณ (2530) กล่าวว่า ในการเรียนรู้ทางสังคมนั้น เด็กจะเรียนรู้ได้ทั้งจากประสบการณ์ตรงด้วยเงื่อนไขของการเสริมแรงและการลงโทษ และจากการสังเกตแล้วทำตามแบบอย่างของบุคคลอื่น หรืออาจจะเรียนรู้จากกระบวนการทั้ง 2 ควบคู่กันไป

ดังนั้นการเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาททางเพศของเด็กจะขึ้นอยู่กับการสังเกตตัวแบบที่เป็นเพศเดียวกับตนแล้วแสดงพฤติกรรมนั้นตามแบบอย่าง หรือเก็บจำพฤติกรรมและแสดงออกเมื่ออยู่ในสภาพแวดล้อมที่ใกล้เคียงกับสภาพแวดล้อมที่ตนเคยสังเกต โดยคาดหวังว่าสิ่งที่ตนกระทำจะทำให้ได้รับรางวัล

3. ทฤษฎีพัฒนาการทางปัญญา (Cognitive Developmental Theory)

Kohlberg (1969 cited in Perry, & Bussey, 1984) กล่าวว่าบทบาททางเพศของเด็กพัฒนาขึ้นตั้งแต่อายุประมาณ 2-3 ขวบ โดยเด็กจะรู้ว่าตนเองเป็นเพศหญิงหรือเพศชาย และสามารถบอกเพศของตนเองได้อย่างถูกต้อง แต่ไม่สามารถบอกเพศของผู้อื่นได้ จนกระทั่งเด็กย่างเข้าสู่วัยเรียนเด็กจะมีวุฒิภาวะทางปัญญามากขึ้นโดยเด็กจะรู้ว่าตนเองเป็นเพศหญิงหรือเพศชายอย่างแท้จริง และสามารถแยกแยะวัตถุและพฤติกรรมได้อย่างถูกต้อง จนกระทั่งเด็กอายุ 6-7 ขวบ เด็กจะมีสติปัญญาถึงขั้นมีความคงที่ของเอกลักษณ์ทางเพศ ซึ่งเด็กจะรู้ว่าเพศไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ แม้จะเปลี่ยนแปลงภายนอกก็ตาม ในระยะนี้เด็กจะถูกจูงใจให้แยกความแตกต่าง

ระหว่างเพศหญิงและเพศชายและแสดงพฤติกรรมให้เหมาะสมกับเพศของตน เพื่อการคงอยู่ของอัตลักษณ์ทางเพศ

ดังนั้นบทบาททางเพศของเด็กพัฒนาตามพัฒนาการทางสติปัญญา นั่นก็คือ เด็กสามารถมีความคงที่ทางเพศ สามารถเลียนแบบบทบาททางเพศของตนเองจากตัวแบบ เพื่อการคงอยู่ของอัตลักษณ์ทางเพศของตนเองได้ เมื่อวุฒิภาวะทางสติปัญญาพัฒนาขึ้น

4. ทฤษฎีสกีมาทงเพศ (Gender Schema Theory)

มุมมองของทฤษฎีสกีมาทงเพศ โดย Bem (1981) กล่าวว่า บุคคลจะมีลักษณะบทบาททางเพศได้นั้น ขึ้นอยู่กับการพัฒนาสกีมามา (schema) ซึ่งสกีมานั้นเป็นโครงสร้างทางปัญญา (cognitive structure) ที่ชี้นำการรับรู้ข้อมูลของบุคคล หน้าที่ของสกีมามาทำหน้าที่ซึมซับข้อมูล (assimilate) ให้เหมาะสมกับสกีมามา กระบวนการจัดการข้อมูลของสกีมาก็จะคัดเลือกตีความ และจัดประเภทสิ่งเร้า ดังนั้นสกีมาทงเพศจึงเป็นกระบวนการในการจัดประเภทของคนตามลักษณะและพฤติกรรมซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ลักษณะความเป็นหญิงและลักษณะความเป็นชาย ซึ่ง Bem (1974) กล่าวว่าลักษณะความเป็นชายและความเป็นหญิงนั้นจะประกอบด้วยกลุ่มของพฤติกรรมหลายอย่างร่วมกันซึ่งต่างออกไปในแต่ละเพศ และบุคคลที่มีลักษณะตรงตามเพศจะตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมตามเพศของตน ลักษณะทางเพศจะถูกกำหนดขึ้นตามมาตรฐานของสังคมที่คิดว่าพฤติกรรมใดเหมาะสมกับเพศนั้นๆ ส่วนบุคคลที่มีลักษณะแอนโดรจีนี (androgyny) นั้น Bem (1979), Kagan (1964) cited in Cook (1985) กล่าวว่าบุคคลประเภทนี้จะมีอิสระในการทำพฤติกรรม โดยไม่ต้องอาศัยมาตรฐานบทบาททางเพศของสังคมเพียงอย่างเดียว พฤติกรรมจะถูกกำหนดตามความปรารถนาของบุคคลว่าพฤติกรรมใดเหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ใด ไม่ยึดติดว่าพฤติกรรมนั้นๆ จะเหมาะสมกับบทบาททางเพศของตนหรือไม่ ซึ่งเป็นผลให้บุคคลประเภทนี้สามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ลักษณะของบุคคลแอนโดรจีนีนั้น เป็นบุคคลที่มีความยืดหยุ่นสูง มีการผสมผสานระหว่างความเข้มแข็งของผู้ชายและความอ่อนโยนของผู้หญิง ทำให้บุคลิกภาพดังกล่าวมีความสามารถในการตอบสนองต่อสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมและมีสุขภาพจิตดีกว่าบุคคลที่มีบทบาททางเพศลักษณะใดลักษณะหนึ่งอย่างเดียว

ทฤษฎีสกีมาทงเพศ เป็นทฤษฎีที่เน้นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางปัญญา โดยเกิดการเรียนรู้ถึงความแตกต่างทางเพศและพฤติกรรมต่างๆ จากสังคม โดยแบ่งบุคคลออกเป็น 4 ลักษณะ คือ บุคคลที่มีลักษณะความเป็นชายสูงและลักษณะความเป็นหญิงต่ำ จะมีบทบาททาง

เพศชาย (masculine) บุคคลที่มีลักษณะความเป็นหญิงสูงและลักษณะความเป็นชายต่ำ จะมีบทบาททางเพศหญิง (feminine) บุคคลที่มีลักษณะความเป็นชายสูงและลักษณะความเป็นหญิงสูง จะมีบทบาททางเพศแอนโดรจีเนีย (androgyny) และบุคคลที่มีลักษณะความเป็นชายต่ำและลักษณะความเป็นหญิงต่ำ จะมีบทบาททางเพศไม่ชัดเจน (undifferentiated)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาททางเพศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาททางเพศกับอคติของบุคคลรักต่างเพศต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน พบว่าบทบาททางเพศสามารถทำนายอคติของวัยรุ่นต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน (Newman, 1989; Lieblich, & Friedman, 1985) โดยการศึกษาของ Lieblich, & Friedman (1985) ทำการศึกษาบทบาททางเพศและเจตคติต่อบุคคลรักเพศเดียวกันของชาวอิสราเอลและชาวอเมริกัน พบว่าผู้ชายมีลักษณะเข้มงวดของบทบาททางเพศมากกว่าผู้หญิง และจากการศึกษาของ Whitley (1987) พบว่าบุคคลเพศชายและเพศหญิงที่เข้มงวดต่อบทบาททางเพศของตนสูงจะมีเจตคติเชิงลบต่อบุคคลรักเพศเดียวกันสูงด้วย นอกจากนั้นแล้ว (Kurdek, 2004) เจตคติเชิงลบต่อบุคคลรักเพศเดียวกันมีความสัมพันธ์ทางบวกกับบทบาททางเพศแบบโบราณ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าบทบาททางเพศสามารถทำนายอคติของบุคคลรักต่างเพศต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน และชายที่มีความเข้มงวดทางเพศชายมากจะมีอคติต่อบุคคลรักเพศเดียวกันมากกว่าหญิงที่มีความเข้มงวดต่อบทบาททางเพศหญิงน้อย

2. บุคลิกภาพแบบอำนาจนิยม

ความหมายของบุคลิกภาพแบบอำนาจนิยม

Bob Altemeyer (1988) กล่าวว่า บุคลิกภาพแบบอำนาจนิยม (Right-Wing Authoritarianism) เป็นทิศทางในการตอบสนองต่อสิ่งเร้าในทางเดียวกัน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. การยอมจำนนต่ออำนาจ (Authoritarian submission) เป็นการยอมจำนนต่อผู้มีอำนาจ
2. ความก้าวร้าวต่อกลุ่มอื่นที่ผู้มีอำนาจไม่ยอมรับ (Authoritarian aggression) เป็นความก้าวร้าวที่เกิดขึ้นโดยทั่วไปของกลุ่มคนหรือบุคคลที่ไม่ได้รับการยอมรับจากผู้มีอำนาจ
3. การยึดค่านิยมทางสังคม (Conventionalism) เป็นลักษณะของบุคคลที่ผูกมัดตนเองอยู่กับค่านิยมและขนบธรรมเนียมดั้งเดิมของสังคม

พัฒนาการของการศึกษาบุคลิกภาพแบบอำนาจนิยม

Theodor W. Adorno et al., (1950 cited in Altemeyer, 1996) ได้ศึกษาบุคลิกภาพแบบอำนาจนิยม (The Authoritarian Personality) โดยสร้างแบบวัด F-Scale (Fascism Scale หรือ The California F-Scale) โดยเป็นเครื่องมือวัดเจตคติ โดยมีตัวแปรเป็นองค์ประกอบทั้งสิ้น 9 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ลักษณะค่านิยมที่ติดอยู่กับวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิมของสังคม (Conventionalism)
2. ลักษณะการยอมรับอำนาจโดยปราศจากการไตร่ตรองและโต้แย้ง (Authoritarian submission)
3. ลักษณะการมีความก้าวร้าวสูงต่อกลุ่มอื่น (Authoritarian aggression)
4. ลักษณะการต่อต้านความคิดฝืน การจินตนาการและการมีจิตใจอ่อนโยน (Anti-intraception)
5. ลักษณะความเชื่อแบบดั้งเดิมในอำนาจอันลึลับและความยึดมั่นในกฎเกณฑ์เก่าๆ (Superstition and stereotype)
6. ลักษณะการใช้อำนาจและความดุเดือดแข็งกร้าว (Power and toughness)
7. ลักษณะความเป็นศัตรูและการเหยียดดูถูกมนุษย์ (Destructive and cynicism)
8. ลักษณะการมองโลกในแง่ร้าย (Projectivity)

9. ความใส่ใจต่อเรื่องทางเพศของผู้อื่นเกินไป (Sex)

นอกจากนั้นแล้ว Adorno et al., (1950 cited in Altemeyer, 1996) ได้ระบุว่าบุคลิกภาพแบบอำนาจนิยมจะมีลักษณะดังนี้

1. ยอมรับอะไรง่าย ๆ ยอมตามสังคมอยู่เสมอโดยไม่มีความคิดเห็นที่ขัดแย้งต่อค่านิยมทางสังคมของคนส่วนใหญ่ ทั้งนี้เพราะบุคคลประเภทนี้ต้องการการยอมรับทางสังคม ต้องการความมั่นคงและจะรู้สึกกังวลเมื่อตนเองมีความคิดเห็นแตกต่างจากคนหมู่มาก นอกจากนั้นแล้ว บุคคลประเภทนี้จะไม่ยอมรับบุคคลที่คิดเห็นไม่ตรงกับตนและกลุ่มทางสังคม

2. มองว่าโลกช่างเต็มไปด้วยความไม่จริงใจ ไม่นั่นคง ไม่ปลอดภัย ไม่มีความแน่นอน เมื่อมีความรู้สึกเช่นนี้เกิดขึ้นจะทำให้ตนเองสับสน ต้องหันมาพึ่งหรือยึดติดกับบุคคลหรือสิ่งของอย่างมกมาย บุคคลประเภทนี้จึงชอบเผด็จการ ชอบการใช้อำนาจเด็ดขาด

3. เป็นคนที่เคร่งครัดจนเกินไป ไม่มีความยืดหยุ่น ไม่ยอมปรับตัว หรือเรียกว่าพวกอนุรักษนิยม มีมุมมองที่ให้คุณค่าของค่านิยมในอดีตมากกว่ายอมเปลี่ยนแปลงให้ทันปัจจุบัน

4. เป็นบุคคลที่มีลักษณะชาตินิยมมากเกินไป จนไม่สนใจบุคคลอื่นในโลกที่มีเชื้อชาติความคิดต่างไปจากตน บุคคลประเภทนี้จะมองบุคคลอื่นเป็นคนประหลาด น่ากลัว อันตราย

จนกระทั่งปี ค.ศ. 1996 Altemeyer (1996) ได้พบปัญหาของการใช้ F-Scale ของ Adorno et al., (1950 cited in Altemeyer, 1996) ที่ใช้วัดบุคลิกภาพแบบอำนาจนิยมคือ ค่านิยมของบุคลิกภาพแบบเผด็จการ (Prefascist personality) ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 9 องค์ประกอบนั้นเป็นการนิยามที่ไม่ชัดเจน เช่น ลักษณะความเชื่อทางไสยศาสตร์และการยึดมั่นในกฎเกณฑ์ (Superstition and stereotype) ซึ่งทั้ง 2 อย่างไม่ใช่ความเชื่อที่เหมือนกัน จึงทำให้เป็นการนิยามที่มี 2 ความหมายในลักษณะเดียว

อย่างไรก็ตาม Altemeyer ก็ค้นพบความสัมพันธ์ของลักษณะ 9 องค์ประกอบ ซึ่งพบว่ามี 3 องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กัน โดย Altemeyer ได้เรียกว่ากลุ่มของเจตคติ (Attitudinal clusters) ซึ่งมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. การยอมจำนนต่ออำนาจ (Authoritarian submission) เป็นการยอมจำนนต่อผู้มีอำนาจ ซึ่งคนในสังคมรับรู้ว่าอำนาจของผู้มีอำนาจถูกต้องตามทำนองครองธรรมในสังคมและถูกต้องตามกฎหมาย

2. ความก้าวร้าวต่อกลุ่มอื่นที่ผู้มีอำนาจไม่ยอมรับ (Authoritarian aggression) เป็นความก้าวร้าวที่เกิดขึ้นโดยทั่วไปของกลุ่มคนหรือบุคคล โดยที่ตนเองรับรู้ว่ากลุ่มคนหรือบุคคลนั้นๆ ไม่ได้รับการยอมรับจากผู้มีอำนาจ

3. การยึดค่านิยมทางสังคม (Conventionalism) เป็นลักษณะของบุคคลที่ผูกมัดตนเองอยู่กับค่านิยมและขนบธรรมเนียมดั้งเดิมของสังคม

Altemeyer (1996) เชื่อว่า บุคลิกภาพแบบอำนาจนิยมนั้นเกิดขึ้นกับบุคคลตั้งแต่ยังเด็ก จนกระทั่งเจตคติและความเชื่อของบุคคลเริ่มเปลี่ยนแปลงไปตามประสบการณ์และกาลเวลาก็จะทำให้บุคลิกภาพแบบอำนาจนิยมค่อยๆ ลดลงและลดต่ำลงเมื่อเข้าสู่มหาวิทยาลัย และจากการศึกษาของ Altemeyer (1998) พบว่าบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบอำนาจนิยมสูง จะเป็นบุคคลที่มีลักษณะอนุรักษ์นิยมทางการเมือง เกรงศาสนา ต้องการจำกัดความเป็นอิสระส่วนบุคคล และกำหนดบทลงโทษที่รุนแรงสำหรับฆาตกร นอกจากนั้นแล้วบุคคลที่มีคะแนนบุคลิกภาพอำนาจนิยมสูงจะมีอคติต่อกลุ่มอื่น บุคคลเชื้อชาติอื่น และบุคคลรักเพศเดียวกันสูง

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพแบบอำนาจนิยม

พัฒนาการของบุคลิกภาพแบบอำนาจนิยมนั้นมาจากหลายสาเหตุด้วยกัน ซึ่งสาเหตุเหล่านี้สามารถแบ่งออกเป็นรูปแบบพัฒนาการได้ 3 รูปแบบ คือ

1. Berkeley Theory

ทฤษฎีนี้พัฒนาโดย Else Frenkel-Brunswik (1950) หรือเรียกอีกอย่างว่า Frenkel-Brunswik's Theory โดยกล่าวว่าบุคคลจะพัฒนาบุคลิกภาพแบบอำนาจนิยมผ่านประสบการณ์ที่ตนเองได้รับตั้งแต่วัยเด็ก บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบอำนาจนิยมนี้ เป็นบุคคลที่ถูกเลี้ยงดูโดยการใช้อำนาจข่มขู่ (Threatening) ไม่เป็นมิตร (Forbidding) จากพ่อแม่ นอกจากนั้นแล้วพ่อแม่จะลงโทษบุตรของตนอย่างรุนแรงเมื่อบุตรของตนทำผิดทำนองครองธรรมหรือแบบแผนดั้งเดิมของสังคม ส่วนเด็กนั้นจะเก็บกอดความก้าวร้าว ความรู้สึกอหามาตแค้นของตนเองที่มีต่อพ่อแม่ไว้และปกปิดความก้าวร้าวนี้โดยใช้กลไกป้องกันตัวเองแบบสร้างทำ (Reaction formation) โดยการประจบสอพลอ สมยอมและสรรเสริญพ่อแม่และบุคคลที่มีอำนาจ ส่วนความก้าวร้าวที่เก็บกอดไว้นั้นจะถูกเปลี่ยนที่และถ่ายทอดสู่กลุ่มอื่นทางสังคม

2. Social Cognitive Theory

นักจิตวิทยาสังคมให้ความเห็นว่าบุคลิกภาพแบบอำนาจนิยมเป็นกลุ่มของเจตคติ ดังนั้นการศึกษาพัฒนาการของบุคลิกภาพแบบอำนาจนิยมก็คือการศึกษาว่าเจตคตินั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร ซึ่งเจตคตินั้นเกิดได้ดังนี้

1. เกิดจากอิทธิพลของบุคคลอื่นโดยการเรียนรู้โดยตรงและผ่านตัวแบบ

2. เกิดจากตนเองโดยตรง นั่นก็คือประสบการณ์การได้รับแรงเสริมโดยตรง

3. บุคลิกภาพแบบอำนาจนิยมของ Fromm

Erich Fromm (1941) ได้เขียนหนังสือเรื่องหนีไปจากเสรีภาพ (Escape from Freedom) อธิบายบุคลิกภาพแบบอำนาจนิยมว่าเกิดจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของระบบศาสนาและระบบเศรษฐกิจ ทำให้บุคคลมีเสรีภาพและอิสรภาพ แต่เมื่อบุคคลมีเสรีภาพและอิสรภาพมากขึ้นบุคคลจะมีความรู้สึกโดดเดี่ยวเพราะต้องรับผิดชอบตัวเองมากขึ้นเข้ามาด้วยความรู้สึกโดดเดี่ยวนี้ทำให้บุคคลเกิดความไม่แน่ใจและขาดความรู้สึกอบอุ่นปลอดภัย ดังนั้นบุคคลจึงหาทางแก้ความรู้สึกโดดเดี่ยว กระวนกระวาย และไร้พลังนี้ด้วยการก้าวสู่เสรีภาพทางบวกอย่างสมบูรณ์ อันทำให้บุคคลมีปัจเจกภาพและความเฉพาะตัว หรือไม่ก็หนีออกจากเสรีภาพที่ตนเองมีอยู่แล้วหันไปพึ่งพิงและก้มหัวให้กับผู้มีอำนาจเพื่อความรู้สึกปลอดภัย และขณะเดียวกันบุคคลพยายามขจัดความรู้สึกไร้อำนาจ จึงพยายามแสวงหาอำนาจให้ตนเองและให้บุคคลอื่นยอมจำนนอีกด้วย

Fromm (1941) เชื่อว่าบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบอำนาจนิยมเป็นบุคคลที่ชื่นชอบความรุนแรงทั้งที่เป็นแบบชอบกระทำคนอื่นให้เจ็บปวดและให้คนอื่นกระทำให้ตนเองเจ็บปวด (Sadistic and masochistic) กล่าวคือ มีความต้องการสร้างความเจ็บปวดเพื่อต้องการที่จะมีอำนาจหรืออิทธิพลครอบครองผู้อื่น แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องการที่จะเป็นผู้เจ็บปวดและถูกรับครอบครอง

บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบอำนาจนิยมนั้นเกิดจากการเลี้ยงดูของครอบครัวตาม Berkeley Theory (Frenkel-Brunswik, 1950) ซึ่งตรงกับการเลี้ยงดูของพ่อแม่แบบเข้มขู่ ไม่เป็นมิตร และลงโทษอย่างรุนแรงเมื่อเด็กกระทำผิด ส่งผลให้เด็กมีบุคลิกภาพแบบอำนาจนิยมได้ ส่วนการเรียนรู้ทางสังคมนั้น ได้แก่การเรียนรู้ผ่านตัวแบบที่ก้าวร้าวและเกิดจากประสบการณ์ของบุคคลที่แสดงถึงความก้าวร้าวแล้วได้รับแรงเสริม ส่วนความเชื่อของ Fromm (1941) กล่าวว่าเมื่อบุคคลไม่สามารถสร้างเสรีภาพทางบวกอย่างสมบูรณ์ได้ บุคคลจะหันมาพึ่งพิงผู้มีอำนาจเพื่อความรู้สึกปลอดภัย นอกจากนั้นแล้วบุคคลยังแสวงหาอำนาจและให้ผู้อื่นยอมจำนนอีกด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพแบบอำนาจนิยม

การศึกษาบุคลิกภาพแบบอำนาจนิยมที่ส่งผลต่ออคติของบุคคลรักต่างเพศต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน โดย Whitley (1999) พบว่า บุคลิกภาพแบบอำนาจนิยมมีความสัมพันธ์ต่อการตอบสนองด้านอารมณ์ของกลุ่มตัวอย่างต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน และเมื่อเปรียบเทียบบุคลิกภาพแบบอำนาจนิยมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีบุคลิกภาพแบบอำนาจนิยมสูงจะมีอคติต่อบุคคลรักเพศเดียวกันสูง (Lippa, & Arad, 1999; Whittley, & Egisdottir, 2000) และบุคคลที่ไม่มีบุคลิกภาพแบบอำนาจนิยมนั้นจะมีเจตคติเชิงบวกต่อบุคคลรักเพศเดียวกันมากกว่าบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบอำนาจนิยม (Gelbal, & Duyan, 2006) นอกจากนั้นแล้วยังพบอีกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะอนุรักษนิยม และเคร่งศาสนาจะมีเจตคติในเชิงลบต่อบุคคลรักเพศเดียวกันมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีลักษณะอนุรักษนิยมและเคร่งศาสนา (Medley, 2005) และผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการวิจัยในกองทัพ โดย Estrada, & Weiss (2006) พบว่าบุคคลากรในกองทัพที่มีลักษณะอนุรักษนิยม และเคร่งศาสนา จะมีอคติต่อบุคคลรักเพศเดียวกันสูง และในทางตรงข้ามบุคคลที่ไม่มีลักษณะอนุรักษนิยม และเคร่งศาสนาจะมีอคติต่อบุคคลรักเพศเดียวกันต่ำ (Kardia, 1996) ซึ่งลักษณะอนุรักษนิยม และเคร่งศาสนาเป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบการยึดค่านิยมทางสังคมซึ่งเป็นองค์ประกอบในบุคลิกภาพแบบอำนาจนิยม

โดยสรุปบทบาททางเพศมีอำนาจในการทำนายอคติของบุคคลรักต่างเพศต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน และบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบอำนาจนิยมสูงจะมีอคติต่อบุคคลรักเพศเดียวกันสูงกว่าบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบอำนาจนิยมต่ำ

3. ความกดดันของเพื่อน (Peer Pressure)

ความหมายของความกดดันของเพื่อน

ความกดดันของเพื่อน เป็นการเปลี่ยนแปลงเจตคติ พฤติกรรมและจริยธรรมของบุคคลที่ได้รับอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนของบุคคลนั้น (Wikipedia, 2007) ทำให้บุคคลทำบางสิ่งบางอย่างเหมือนกับเพื่อนของตนเอง (Teen Health Centre, 2004)

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ความกดดันของเพื่อนเป็นอิทธิพลของกลุ่มทางสังคมต่อบุคคล กลุ่มทางสังคมนั้นได้แก่เพื่อนนั่นเอง โดยบุคคลรับเอาเจตคติ พฤติกรรม และจริยธรรมของกลุ่มเพื่อนมาเป็นของตนเอง นอกจากนั้นแล้วบุคคลยังมีแนวโน้มปฏิบัติตามความต้องการของเพื่อนอีกด้วย

เพื่อนและความกดดันของเพื่อน

วัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการความสนใจและต้องการมีปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้าง Cowie, & Wallace (2000) กล่าวว่า วัยรุ่นต้องการคนปลอบใจ ฟัง ให้กำลังใจ และร่วมรับรู้ความรู้สึกด้วยกัน ซึ่งวัยรุ่นต้องเรียนรู้บทบาทเหล่านี้เพื่อเตรียมตัวเป็นผู้ใหญ่ และบุคคลที่วัยรุ่นสามารถที่จะมีปฏิสัมพันธ์และร่วมรับรู้ความรู้สึกได้ดีที่สุดในช่วงวัยรุ่นนั้นก็คือ เพื่อน ซึ่ง (Santrock, 2003) เพื่อนของวัยรุ่นส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลที่มีอายุและวุฒิภาวะใกล้เคียงกัน

Reardon (1987 อ้างใน กุญชรีย์ คำชาย, พ.ศ. 2542) ได้ให้ความหมายของคำว่าเพื่อนที่มีลักษณะพิเศษ ดังนี้

1. เพื่อนเป็นคนที่ยอมรับวางใจและยอมรับ และมีความสัมพันธ์ที่ไม่เอาเปรียบ
2. มีความเท่าเทียมกัน ไม่มีใครมีอำนาจเหนือใคร
3. ยอมรับซึ่งกันและกันและทำตามกฎได้แก่ บอกเพื่อนเกี่ยวกับความสำเร็จของตน ให้การสนับสนุนทางอารมณ์ ให้ความช่วยเหลือเมื่อเพื่อนต้องการและพยายามทำให้เพื่อนมีความสุขเมื่ออยู่ด้วยกัน

จากการศึกษาของ Anna Freud (Freud, & Dann, 1951 cited in Santrock, 2003) ซึ่งทำการศึกษาศึกษาเด็ก 6 คน จากต่างครอบครัวที่ถูกเลี้ยงดูร่วมกันหลังพ่อแม่ถูกฆาตกรรมในสงครามโลกครั้งที่ 2 พบว่าเด็กจะอยู่เป็นกลุ่มอย่างเหนียวแน่น ฟังพาทซึ่งกันและกัน นอกจากนั้นแล้วเด็กทั้ง 6 คน ยังแยกตัวออกจากคนภายนอก เพราะการอยู่ร่วมกันทำให้ความรู้สึกไม่มั่นคงและความกังวลเกี่ยวกับตนเองของเด็กลดลง แต่เมื่อเด็กต้องแยกจากกันเพื่อไปอยู่กับครอบครัวอุปถัมภ์ เด็กเหล่านี้ได้ก่อปัญหาทางอาชญากรรมหรือไม่มีอาการทางจิตเวช ซึ่งในการศึกษาข้างต้นพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนมีความจำเป็นสำหรับเด็กและวัยรุ่น ดังนั้นวัยรุ่นที่ (Hope et al., 1997; Kupermidt, & Coie, 1990 cited in Santrock, 2003) แยกตัวหรือไม่อยู่ในเครือข่ายทางสังคมจะส่งผลให้เกิดรูปแบบของปัญหาหรือความผิดปกติได้ เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการดื่มและโรคมึนเมา เป็นต้น ส่วนความสัมพันธ์กับเพื่อนในวัยเด็กและวัยรุ่นส่งผลต่อพัฒนาการด้วยเช่นกัน นั่นคือในการศึกษาของ Roff, Sells, & Golden (1972) พบว่าเด็กที่ไม่มีเพื่อนส่งผลต่ออัตราการออกจากโรงเรียนกลางคันและการเป็นอาชญากรในวัยรุ่นสูง

การรับรู้ความกดดันของเพื่อน เกิดขึ้นเมื่อบุคคลรับเอาเจตคติและพฤติกรรมของบุคคลอื่น (เพื่อน) เข้ามาเป็นของตนเองทั้งที่เป็นความกดดันจริงหรือเป็นความกดดันในจินตนาการก็ตาม โดยบุคคลจะรับเอาเจตคติและพฤติกรรมของเพื่อนเข้ามาสู่ตนทั้งที่เป็นทางบวกและทางลบ และบุคคลมีการรับเจตคติและพฤติกรรมของเพื่อนเข้าสู่ตนเองสูงขึ้นเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น ซึ่งจากการศึกษา

ของ Berndt (1979) ที่ศึกษานักเรียนระดับเกรด 3 – เกรด 12 จำนวน 273 คน โดยให้นักเรียนเลือกทำตามความต้องการของเพื่อนในลักษณะพฤติกรรมที่สังคมต้องการและต่อต้านสังคม และทำตามความต้องการของพ่อแม่ในลักษณะพฤติกรรมที่เป็นกลางและพฤติกรรมที่สังคมต้องการ เช่น พฤติกรรมที่สังคมต้องการได้แก่นักเรียนทำตามคำแนะนำของพ่อแม่ในการที่จะช่วยเหลืองานในห้องสมุดหรือสอนเด็กว่ายน้ำ ส่วนคำถามในลักษณะต่อต้านสังคมโดยขอร้องไห้เด็กขโมยลูกอม และคำถามเป็นกลางคือให้เด็กทำตามความต้องการของเพื่อนโดยที่ตนไม่สนใจ เช่น ดูหนังเรื่องที่เด็กไม่ต้องการดู เป็นต้น ผลการศึกษาพบว่า เด็กเกรด 3 ได้รับอิทธิพลจากพ่อและเพื่อนแตกต่างกันอย่างชัดเจน โดยเด็กทำตามความต้องการของพ่อแม่มากกว่าทำตามความต้องการของเพื่อน ส่วนเด็กเกรด 6 อิทธิพลของพ่อแม่และเพื่อนมีเท่าๆ กัน เด็กทำตามความต้องการของเพื่อนมากขึ้น นอกจากนั้นแล้วอิทธิพลของพ่อแม่และเพื่อนที่มีต่อเด็กก็มีความแตกต่างกันในแต่ละสถานการณ์ ส่วนในเด็กเกรด 9 การยอมทำตามความต้องการของเพื่อนจะอยู่ในระดับสูงสุดกว่าทุกเกรด ในวัยนี้วัยรุ่นจะรับเอาค่านิยมการต่อต้านสังคมมาจากกลุ่มเพื่อนซึ่งทำให้วัยรุ่นเกิดความขัดแย้งกับพ่อแม่มากที่สุด การรับรู้ของวัยรุ่นต่อความกดดันของเพื่อนของวัยรุ่นนั้นเกิดจากความรู้สึกของวัยรุ่นว่าเพื่อนมีความสำคัญและมีแรงจูงใจให้ตนปฏิบัติตามความคาดหวังของเพื่อนมากแค่ไหน โดยวัยรุ่นจะรับรู้ว่าเป็นเพื่อนของตนต้องการให้ตนกระทำพฤติกรรมใดและไม่ทำพฤติกรรมใด ซึ่ง กุญชรีย์ คำชาย (2542) กล่าวว่า การตอบสนองต่อความต้องการของเพื่อนของวัยรุ่นก็มีความแตกต่างกันด้วย เพราะความคาดหวังจากเพื่อนของวัยรุ่นนั้นแตกต่างกัน โดยวัยรุ่นผู้หญิงนั้นคาดหวังจากเพื่อนมากกว่าผู้ชาย กล่าวคือต้องการความเอาใจใส่จากเพื่อน ส่วนผู้ชายนั้นถึงแม้ต้องการเพื่อนแต่ก็ต้องการความเป็นอิสระด้วย

ความกดดันของเพื่อนเป็นอิทธิพลของเพื่อนต่อบุคคล โดยบุคคลจะคล้อยตามพ่อแม่มากเมื่ออยู่ในวัยเด็ก และจะคล้อยตามกลุ่มเพื่อนมากที่สุดเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น ทำให้วัยรุ่นที่เป็นเพื่อนกันมักชอบอะไรเหมือนกัน มีเจตคติที่เข้ากันได้ ดังนั้นวัยรุ่นจึงมักปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มเพื่อน เช่น ในด้านการแต่งกาย เป็นต้น บุคคลที่ไม่คล้อยตามกลุ่มก็จะถูกกันออกนอกกลุ่ม ซึ่งประโยชน์ในการคล้อยตามกลุ่มจะทำให้เกิดการยอมรับภายในกลุ่มแม้ว่าพฤติกรรมที่วัยรุ่นกระทำนั้นไม่เป็นที่ต้องการของสังคมก็ตาม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความกดดันของเพื่อน

ความกดดันของเพื่อนส่งผลต่ออคติของกลุ่มตัวอย่างต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน โดยจากการศึกษาของ (Herek, 1984) พบว่าความกดดันของเพื่อนเป็นปัจจัยในการทำนายอคติของทั้งผู้หญิงและผู้ชายต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน โดยบุคคลที่รับรู้ว่าเป็นเพื่อนของตนมีอคติต่อบุคคลรักเพศเดียวกันจะมีแนวโน้มมีอคติต่อบุคคลรักเพศเดียวกันสูงกว่าบุคคลที่รับรู้ว่าเป็นเพื่อนของตนไม่มีอคติต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน นอกจากนั้นแล้ว จากการศึกษาอิทธิพลของปัจจัยความกดดันของเพื่อนต่อพฤติกรรมต่างๆ พบว่า อิทธิพลของความกดดันของเพื่อนส่งผลกระทบต่อการทำพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พฤติกรรมการใช้ยาเสพติด (Ritchey; Reid, & Hasse, 2001; Perrine, & Aloise-Young, 2004; Hoffman et al., 2006) พฤติกรรมการกินที่ผิดปกติ มุมมองทางด้านร่างกาย และการลดน้ำหนักของวัยรุ่น (Young, Clopton, & Bleckley, 2003; Lieberman et al., 2001; McCabe, & Ricciardelli, 2005) พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์และการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ทางเพศ (Erickson, & Rapkin, 1991; MacPhail, & Campbell, 2001) และการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่พึงปรารถนา (Sionean et al., 2002) พฤติกรรมต่อต้านสังคม (Eamon, & Mulder, 2005) และการเลือกโปรแกรมศึกษาต่อ (Zietz, & Joshi, 2005) ซึ่งพฤติกรรมทั้งหมดนี้ได้รับอิทธิพลจากความกดดันของเพื่อน

จึงสรุปได้ว่าความกดดันระหว่างเพื่อนส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคคล โดยบุคคลที่รับรู้ถึงความคิดของเพื่อนจะสร้างความกดดันให้ทำตามความต้องการของเพื่อนสูง รวมทั้งการเกิดอคติต่อบุคคลรักเพศเดียวกันด้วย

4. ตัวแบบ

Bandura (2001) กล่าวว่า การตอบสนองของบุคคลต่อสิ่งเร้าขึ้นอยู่กับความคิดถึงผลของการกระทำที่จะได้รับโดยผ่านการไตร่ตรองอย่างละเอียดถี่ถ้วนแล้ว ดังนั้นแรงเสริมจึงเป็นแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับผลของพฤติกรรมของบุคคลที่กระทำในสิ่งแวดล้อม นั่นก็คือบุคคลเรียนรู้ความคาดหวังเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของเหตุการณ์โดยผ่านตัวแบบเสมือนเป็นเหตุการณ์จริงที่เกิดกับตนเอง โดย Bandura ยืนยันว่าพฤติกรรมจำนวนมากที่บุคคลเรียนรู้เป็นผลมาจากการเรียนรู้โดยการสังเกต เพราะเรียนรู้ได้เร็วเมื่อเปรียบเทียบกับ การเรียนรู้แบบอื่นๆ ซึ่งจากการศึกษาเกี่ยวกับตัวแบบของ Bandura, Ross, & Ross (1961 cited in Ormrod, 1999) โดยการนำเด็กอนุบาลเข้ามาในห้องเด็กเล่นซึ่งประกอบไปด้วยของเล่นหลากหลายชนิด เด็กบางส่วนสังเกตผู้ใหญ่ (ตัวแบบแสดงความก้าวร้าว) เข้ามาในห้องและแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวกับตุ๊กตาล้มลุก เช่น เตะตุ๊กตาล้มลุก

ไปในอากาศ นิ่งคล่อมตุ๊กตาจากนั้นตีหัวตุ๊กตาด้วยไม้ แล้วตะโกนว่า “เซลดยศึก” “เตะมัน” “ตีจุมกมัน” เด็กอีกส่วนหนึ่งสังเกตผู้ใหญ่ (ตัวแบบที่ไม่ก้าวร้าว) เข้ามาในห้องและเล่นอย่างสร้างสรรค์เช่น การต่อบล็อก เป็นต้น และเด็กส่วนที่เหลือไม่ได้สังเกตตัวแบบ จากนั้นเด็กทั้งหมดได้เข้าไปเล่นอีกห้องที่มีการจัดสภาพแวดล้อมที่ดี พบว่าเด็กเล่นอย่างสร้างสรรค์และสนุกสนาน สุดท้ายนำเด็กทั้งหมดเข้าไปในห้องที่ตัวแบบแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวและไม่แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว (ประกอบด้วยตุ๊กตาล้มลุกและไม้) พบว่าเด็กที่ได้สังเกตตัวแบบที่แสดงความก้าวร้าวมีความก้าวร้าวมากที่สุดใน 3 กลุ่ม นอกจากนั้นแล้วยังพบว่าเด็กยังทำตามพฤติกรรมของตัวแบบก้าวร้าวหลายพฤติกรรมด้วย เช่น นิ่งคล่อมตุ๊กตาจากนั้นตีหัวด้วยไม้ เป็นต้น ส่วนกลุ่มเด็กที่ได้สังเกตตัวแบบที่ไม่แสดงความก้าวร้าวจะมีความก้าวร้าวน้อยที่สุดใน 3 กลุ่ม ซึ่งจากการทดลองนี้ถึงแม้ตัวแบบที่เด็กสังเกตจะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวกับตุ๊กตาล้มลุกแล้วไม่ได้รับแรงเสริมก็ตาม แต่ก็สามารถทำให้เด็กเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวและเลียนแบบตัวแบบได้

การศึกษาของ Bandura, Ross, & Ross (1961 cited in Ormrod, 1999) แสดงให้เห็นว่าเด็กจะแสดงพฤติกรรมออกมาตามตัวแบบที่แสดงความก้าวร้าวและไม่แสดงความก้าวร้าว นั้น พฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงออกมาไม่จำเป็นต้องได้รับแรงเสริม ผู้สังเกตก็แสดงพฤติกรรมตามตัวแบบ นอกจากนั้นแล้วการเลียนแบบของตัวแบบไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นทันทีหลังจากสังเกตตัวแบบ เพราะเด็กสามารถเก็บจำพฤติกรรมของตัวแบบและแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบออกมาเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่เหมาะสม

ลักษณะและหน้าที่ของตัวแบบ

ตัวแบบแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ (สมโภชน์ เขี่ยมสุภาษิต, 2543)

1. ตัวแบบที่เป็นบุคคลจริงๆ (Live Model) คือตัวแบบที่บุคคลได้มีโอกาสสังเกตและปฏิสัมพันธ์โดยตรง
2. ตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ (Symbolic Model) เป็นตัวแบบที่เสนอผ่านสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น

Rosental, & Zimmerman (1987 cited in Ormrod, 1999) กล่าวว่าตัวแบบมีผลต่อพฤติกรรมของดังนี้

1. ตัวแบบทำให้เกิดพฤติกรรมใหม่ บุคคลจะเรียนรู้พฤติกรรมใหม่โดยการสังเกตบุคคลอื่นแสดงพฤติกรรม
2. ตัวแบบทำให้พฤติกรรมที่เรียนรู้แล้วเกิดความถี่มากขึ้น บุคคลจะแสดงพฤติกรรมที่เรียนรู้มาถี่มากขึ้นเมื่อเห็นบุคคลอื่นแสดงพฤติกรรมเดียวกันกับตนแล้วได้รับแรงเสริม

3. ตัวแบบทำให้พฤติกรรมที่ปกปิดไว้แสดงออกมา บุคคลสังเกตตัวแบบแสดงพฤติกรรมที่ตนเองปกปิดไว้เพราะคิดว่าเป็นสิ่งที่ผิดแล้วตัวแบบได้รับแรงเสริม บุคคลก็มีแนวโน้มแสดงพฤติกรรมนั้นออกมาด้วย

4. ตัวแบบทำให้พฤติกรรมที่มีลักษณะคล้ายกันเกิดความถี่มากขึ้น เมื่อบุคคลสังเกตตัวแบบแสดงพฤติกรรมเฉพาะ ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่มีลักษณะใกล้เคียงแทนเพราะขาดลักษณะบางอย่างที่เหมือนตัวแบบ เช่น เด็กชายเห็นพี่ชายของตนเองมีความสามารถทางด้านกีฬาบาสเกตบอล แต่ตนเองตัวเตี้ยจึงหันไปเล่นกีฬาฟุตบอลแทน

Ormrod (1999) กล่าวว่าตัวแบบที่เป็นที่เป็นบุคคลจริงและตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์นั้นจะมีอิทธิพลต่อผู้สังเกตต้องเป็นตัวแบบที่มีลักษณะดังนี้

1. ตัวแบบต้องมีความสามารถ โดยเฉพาะพฤติกรรมที่มีลักษณะเฉพาะ ตัวแบบจะมีอิทธิพลต่อผู้สังเกตได้นั้น ตัวแบบต้องมีความสามารถ เช่น บุคคลที่ต้องการเรียนเทนนิสต้องการตัวแบบที่มีความสามารถและประสบความสำเร็จในการเล่นเทนนิส

2. ตัวแบบต้องมีพลังและความน่าเชื่อถือ บุคคลที่มีพลังและความน่าเชื่อถือทั้งในกลุ่มและสังคมจะเป็นตัวแบบสำหรับบุคคลอื่น

3. พฤติกรรมและลักษณะของตัวแบบต้องเป็นไปในแนวทางเดียวกับผู้สังเกต นั่นก็คือตัวแบบต้องมีลักษณะใกล้เคียงกับผู้สังเกต เช่น ผู้ชายจะมีโอกาสเลียนแบบตัวแบบผู้ชายมากกว่าตัวแบบผู้หญิง

4. พฤติกรรมของตัวแบบต้องสัมพันธ์กับสถานะของผู้สังเกต การที่บุคคลจะทำตามตัวแบบนั้น ต้องขึ้นอยู่กับว่าลักษณะของตัวแบบตรงกับสถานการณ์ของตนเอง

ตัวแบบในการศึกษา ตัวแบบในการศึกษาคั้งนี้มี 2 ประเภท คือ

1. **ตัวแบบในครอบครัว** โดยตัวแบบในครอบครัวนั้นเป็นบุคคลจริง (live model) ได้แก่ พ่อแม่ พี่น้อง ทำหน้าที่สร้างพฤติกรรมใหม่หรือเสริมพฤติกรรมที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น ซึ่งผู้วิจัยคาดว่ากลุ่มตัวอย่างที่สังเกตตัวแบบในครัวครอบแสดงอคติหรือไม่แสดงอคติต่อบุคคลรักเพศเดียวกันจะส่งผลกับอคติของบุคคลรักต่างเพศต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน ซึ่งตัวแบบในครอบครัวที่มีความน่าเชื่อถือจะส่งผลให้การเลียนแบบเกิดได้ดีขึ้น โดย Newman (1989 อ้างใน ภัทรพร แจ่มใส, 2549) กล่าวว่า พ่อแม่ที่ลูกจะนำมาเป็นตัวแบบ ได้แก่พ่อแม่ที่ให้ความสนใจและให้ความช่วยเหลือลูก รับฟังและเข้าใจลูก แสดงให้ลูกรู้ว่ารัก ยอมรับในสิ่งที่ลูกเป็นไม่ว่าจะผิดหรือถูก เชื่อถือและไว้วางใจลูก ดูแลลูกเหมือนลูกเป็นผู้ใหญ่ ให้คำแนะนำเมื่อถึงยามจำเป็น เป็นคนอารมณ์ดีและทำให้บ้านน่าอยู่

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแบบในครอบครัว

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าเจตคติของพ่อแม่ส่งผลกับเจตคติของบุตรต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน (Newman, 1989) นอกจากนี้อิทธิพลของตัวแบบในครอบครัวจะส่งผลต่ออคติของบุคคลรักต่างเพศต่อบุคคลรักเพศเดียวกันแล้ว ตัวแบบในครอบครัวยังส่งผลต่อพฤติกรรมอื่นๆ ของกลุ่มตัวอย่างอีกด้วย ได้แก่ พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในสังคม เช่น พฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มแอลกอฮอล์ (Ritchey, Reid, & Hasse, 2001; Milton et al., 2004) พฤติกรรมการกินที่ผิดปกติ (Young, Clopton, & Bleckley, 2003) พฤติกรรมที่เหมาะสม ก็คือตัวแบบมีอิทธิพลในการขัดเกลาทางสังคม (เมรุณี แทนนิล, 2548) และการปรับพฤติกรรมในเด็กในการเลียนแบบคำพูดของพ่อแม่ (Poulson et al., 2002)

สรุปได้ว่าตัวแบบในครอบครัวส่งผลต่ออคติของบุคคลรักต่างเพศต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน และพฤติกรรมอื่นๆ โดยบุคคลจะมีแนวโน้มเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบ ทำให้พฤติกรรมเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2. **ตัวแบบในสังคม** ได้แก่ตัวแบบที่เป็นบุคคลรักเพศเดียวกันที่กลุ่มตัวอย่างชื่นชอบในสังคม โดยตัวแบบในสังคมนั้นเป็นทั้งตัวแบบที่เป็นบุคคลจริง (live model) ที่ใกล้ชิดกับกลุ่มตัวอย่าง หรือตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ (symbolic model) ที่กลุ่มตัวอย่างสังเกตผ่านสื่อ โดยกลุ่มตัวอย่างที่สังเกตตัวแบบที่เป็นบุคคลรักเพศเดียวกันในสังคมจะมีเจตคติทางบวกต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน ซึ่งกลุ่มตัวแบบในสังคมที่กลุ่มตัวอย่างสังเกตนั้นต้องได้รับความเชื่อถือจากกลุ่มตัวอย่างหรือเป็นตัวแบบที่มีชื่อเสียง เช่น ศิลปิน นักร้อง นักแสดง เป็นต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแบบในสังคม

ผู้วิจัยไม่พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอิทธิพลของตัวแบบในสังคมที่ส่งผลต่ออคติของบุคคลรักต่างเพศต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน แต่จากการศึกษางานวิจัยจำนวนมากพบว่า ตัวแบบในสังคมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง โดยกลุ่มตัวอย่างสังเกตตัวแบบแสดงพฤติกรรมแล้วทำพฤติกรรมเลียนแบบตัวแบบ ทั้งที่เป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในสังคม เช่น พฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กอนุบาลที่ทำตามตัวแบบก้าวร้าว (Bandura, Ross, & Ross, 1961 cited in Ormrod, 1999) พฤติกรรมการใช้ยาเสพติดของวัยรุ่น (Triplet, & Payne, 2004; Archer, 2002) พฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์โดยนักศึกษาที่เห็นตัวแบบนักศึกษาดื่ม (Borsari, & Carey, 2001) การใช้โคเคนและการเสพยาตามตัวแบบที่เป็นกลุ่มเพื่อน (Perry, & Mandell, 1995) การอยู่ร่วมกันก่อนสมรสโดยตัวแบบเป็นสื่อสารมวลชน (เกศรินทร์ กาญจนภิรมย์, 2548)

เป็นต้น การปรับพฤติกรรม เช่น การเรียนรู้ภาษาและการเปล่งเสียงให้เหมาะสมในสังคม (Whitehurst, 1978) การปรับพฤติกรรมนักกีฬาในเรื่องระเบียบวินัยผ่านตัวแบบ (พิมพ์าม่วงศิริธรรม, 2544) และการปรับพฤติกรรมผู้ป่วยโรคจิตโดยสังเกตตัวแบบที่ได้รับรางวัล (Goldstein et al., 1973; Goldstein, & Hunter, 1973 cited in Chartier; Ainley & Voss, 1975)

โดยสรุป ถึงแม้ว่าไม่มีงานวิจัยโดยตรงในการศึกษาอคติของกลุ่มตัวอย่างต่อบุคคลรักเพศเดียวกันโดยมีอิทธิพลของตัวแบบในสังคมมาเกี่ยวข้อง แต่จากการศึกษางานวิจัยข้างต้นพบว่าตัวแบบในสังคมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง ดังนั้นผลของตัวแบบในสังคมจึงน่าจะมีอิทธิพลต่ออคติของกลุ่มตัวอย่างต่อบุคคลรักเพศเดียวกันด้วย

5. เพศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพศ

งานวิจัยจำนวนมากศึกษาปัจจัยทางเพศกับอคติของกลุ่มตัวอย่างต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน ซึ่งพบว่าเพศเป็นตัวแปรหนึ่งในการทำนายอคติของกลุ่มตัวอย่างรักต่างเพศต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน (Tellez et al., 1999; Gelbal, & Duyan, 2006) ส่วนการเปรียบเทียบระหว่างเพศพบว่าผู้หญิงมีอคติต่อบุคคลรักเพศเดียวกันน้อยกว่าผู้ชาย (Kardia, 1996; Ratcliss et al., 2006; Schellenberg, Hirt, & Sears, 2004) และผู้ชายมีอคติต่อบุคคลรักเพศเดียวกันมากกว่าผู้หญิง (Medley, 2005; Kurdek, 1988; LaMar, & Kite, 1998; รุ่งกานดา พงศ์ธรรกุลพานิช, 2530; Kerns, & Fine, 2005; Kite, & Whitley, 1996)

ดังนั้นเพศจึงมีอิทธิพลในการมีอคติของกลุ่มตัวอย่างต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน โดยกลุ่มตัวอย่างเพศชายมีอคติต่อบุคคลรักเพศเดียวกันมากกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศหญิง

6. ภูมิภาค

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภูมิภาค

จากการศึกษาวิจัยทางด้านภูมิภาคของบุคคลรักต่างเพศต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน พบว่าบุคคลที่มีภูมิภาคในกรุงเทพมหานครมีอคติต่อบุคคลรักเพศเดียวกันน้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิภาคต่างจังหวัด (รุ่งกานดา พงศ์ธรรกุลพานิช, 2530) บุคคลที่มีภูมิภาคต่างจังหวัดจะมีแนวโน้มมีอคติเชิงลบต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน (Yen et al., 2006; Yoder, Preston, & Forti, 1997)

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าภูมิลาเนาามีอิทธิพลในการมีอคติของกลุ่มตัวอย่างต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลาเนากรุงเทพมหานครมีอคติต่อบุคคลรักเพศเดียวกันน้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลาเนาต่างจังหวัด

7. การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรักเพศเดียวกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรักเพศเดียวกัน

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรักเพศเดียวกัน โดย Mohipp & Morry (2002) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรักเพศเดียวกันกับเจตคติของบุคคลรักต่างเพศต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน พบว่าการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรักเพศเดียวกันเป็นตัวทำนายเจตคติของบุคคลต่อบุคคลรักเพศเดียวกันได้ โดยบุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรักเพศเดียวกันจะมีอคติต่อบุคคลรักเพศเดียวกันน้อยกว่าบุคคลที่ไม่มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรักเพศเดียวกัน นอกจากนั้นแล้ว Gelbal & Duyan (2006) ทำการศึกษาเรื่องเจตคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน ในประเทศตุรกี พบว่านักศึกษาที่มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรักเพศเดียวกันจะมีเจตคติเชิงบวกต่อบุคคลรักเพศเดียวกันมากกว่านักศึกษาที่ไม่มีปฏิสัมพันธ์ต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน และ Yen et al. (2006) ได้ทำการศึกษาเจตคติต่อบุคคลรักเพศเดียวกันและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพยาบาลในประเทศไต้หวันตอนใต้ โดยทำการศึกษาเกี่ยวกับพยาบาลในโรงพยาบาล 2 แห่งทางตอนใต้ของประเทศไต้หวัน พบว่าพยาบาลที่มีเพื่อนหรือมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรักเพศเดียวกันมาก่อนจะมีเจตคติเชิงบวกต่อบุคคลรักเพศเดียวกันและให้การดูแลคนไข้ที่เป็นบุคคลรักเพศเดียวกันเป็นอย่างดี และ Wells & Franken (1987); Curtis & Heritage (1991) ทำการศึกษาเจตคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีเพื่อน หรือสมาชิกในครอบครัวเป็นบุคคลรักเพศเดียวกันจะมีอคติต่อบุคคลรักเพศเดียวกันน้อย

โดยสรุปปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรักเพศเดียวกันมีความสัมพันธ์กับอคติของกลุ่มตัวอย่างต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรักเพศเดียวกันจะมีอคติต่อบุคคลรักเพศเดียวกันน้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรักเพศเดียวกัน

8. ระดับการศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับการศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับการศึกษา โดย Herek (1984); & Kurdek (2004) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ของเจตคติเชิงลบต่อบุคคลรักเพศเดียวกันของนักศึกษาต่างประเทศในวิทยาลัย พบว่าเจตคติเชิงลบต่อบุคคลรักเพศเดียวกันมีความสัมพันธ์เชิงลบกับระดับการศึกษา นั่นคือเมื่อกลุ่มตัวอย่างบุคคลรักต่างประเทศมีระดับการศึกษาสูงขึ้นอคติต่อบุคคลรักเพศเดียวกันจะลดลง และ Geller (1991) ได้ทำการศึกษาระยะยาวเกี่ยวกับเจตคติของนักศึกษาต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน โดยทำการศึกษาในวิทยาลัยที่อยู่ในชานเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับนักศึกษาแรกเข้า ในปี ค.ศ. 1089 จำนวน 150 คน ทำการทดสอบความรู้และเจตคติต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน และทำการทดสอบซ้ำหลังจากเรียนไปแล้ว 4 ภาคการศึกษา พบว่านักศึกษาที่เข้าใหม่ยังขาดความรู้เกี่ยวกับบุคคลรักเพศเดียวกัน และไม่สบายใจอย่างยิ่งที่ต้องอยู่ในสถานการณ์ที่มีบุคคลรักเพศเดียวกัน และเมื่อผ่านไป 4 ภาคการศึกษานักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับบุคคลรักเพศเดียวกันมากขึ้นจะมีความสบายใจเมื่ออยู่ร่วมกับบุคคลรักเพศเดียวกัน ซึ่งจะเห็นได้ว่าเจตคติมีการเปลี่ยนไปเมื่อบุคคลได้รับความรู้เกี่ยวกับบุคคลรักเพศเดียวกัน

โดยสรุประดับการศึกษาสัมพันธ์กับอคติของกลุ่มตัวอย่างต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีอคติต่อบุคคลรักเพศเดียวกันน้อยกว่าบุคคลที่มีระดับการศึกษาต่ำ

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยคัดสรรที่สัมพันธ์กับอคติของวัยรุ่นต่อการรักเพศเดียวกันของชายและหญิง

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาปัจจัยคัดสรรที่สัมพันธ์กับอคติของวัยรุ่นต่อการรักเพศเดียวกันของชายและหญิง อายุระหว่าง 18 – 20 ปี ที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 300 คน

ตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) จำนวน 9 ตัวแปร ได้แก่

1. บทบาททางเพศ
  - 1.1 บทบาททางเพศหญิง
  - 1.2 บทบาททางเพศชาย
  - 1.3 บทบาททางเพศแอนโดรจีนี
  - 1.4 บทบาททางเพศไม่ชัดเจน
2. บุคลิกภาพแบบอำนาจนิยม
3. การรับรู้ความกดดันของเพื่อน
  - 3.1 การรับรู้ที่เพื่อนมีอคติต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน
  - 3.2 การรับรู้ที่เพื่อนไม่มีอคติต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน
4. ตัวแบบในครอบครัว
  - 4.1 พ่อมีอคติต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน
  - 4.2 แม่มีอคติต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน
  - 4.3 พ่อและแม่มีอคติต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน
  - 4.4 พ่อและแม่ไม่มีอคติต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน
5. ตัวแบบในสังคม
  - 5.1 การมีบุคคลที่ชื่นชอบในสังคมเป็นบุคคลรักเพศเดียวกัน
  - 5.2 การไม่มีบุคคลที่ชื่นชอบในสังคมเป็นบุคคลรักเพศเดียวกัน
6. เพศ
  - 6.1 ชาย
  - 6.2 หญิง
7. ภูมิภาค
  - 7.1 กรุงเทพมหานคร
  - 7.2 ต่างจังหวัด
8. การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรักเพศเดียวกัน
  - 8.1 ไม่เคยเลย
  - 8.2 บางครั้ง

8.3 บ่อยครั้ง

9. ระดับการศึกษา

9.1 ประถมศึกษา

9.2 มัธยมศึกษาตอนต้น

9.3 มัธยมศึกษาตอนปลาย

9.4 ปวช.

9.5 ปวส.

9.6ปริญญาตรี

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ อคติต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน แบ่งเป็น 4 รูปแบบ ได้แก่

- 1.1 อคติต่อชายรักเพศเดียวกัน
- 1.2 อคติต่อหญิงรักเพศเดียวกัน
- 1.3 อคติต่อชายรักเพศเดียวกันที่เป็นสมาชิกในครอบครัว
- 1.4 อคติต่อหญิงรักเพศเดียวกันที่เป็นสมาชิกในครอบครัว

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. บุคคลรักเพศเดียวกัน (Homosexual) หมายถึง บุคคลที่มีความรู้สึก อารมณ์ หรือพฤติกรรมทางเพศกับบุคคลเพศเดียวกัน ซึ่งผู้ที่เป็นรักเพศเดียวกันนี้เป็นได้ทั้งผู้หญิง (lesbian) และผู้ชาย (gay man)
2. บุคคลรักต่างเพศ (Heterosexual) หมายถึง บุคคลที่มีความรู้สึก อารมณ์ หรือพฤติกรรมทางเพศกับบุคคลเพศตรงข้าม
3. หญิงรักเพศเดียวกัน (Lesbian) หมายถึง ผู้หญิงที่มีความรู้สึก อารมณ์ หรือพฤติกรรมทางเพศกับผู้หญิงด้วยกัน
4. ชายรักเพศเดียวกัน (Gay) หมายถึง ผู้ชายที่มีความรู้สึก อารมณ์ หรือพฤติกรรมทางเพศกับผู้ชายด้วยกัน
5. อคติ (Prejudice) หมายถึง เจตคติที่ใช้ตัดสินล่วงหน้าในทางลบ (negative prejudice) ต่อบุคคลของกลุ่มอื่น หรือตัดสินล่วงหน้าในทางบวกต่อบุคคลในกลุ่มตนเอง ซึ่งการตัดสินล่วงหน้านี้เป็นการสรุปเหมารวมมากเกินไป (over generalization) และมีลักษณะที่ไม่

ยืดหยุ่น โดยไม่มีข้อมูลหรือหลักฐานมาอ้างอิงที่เพียงพอ จนทำให้ละเลยคุณสมบัติที่ดีของกลุ่มนั้นไป

6. อคติต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน หมายถึง อคติของบุคคลรักต่างเพศต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน ในการวิจัยครั้งนี้วัดจากคะแนนรวมที่ได้จากการทำแบบทดสอบ แบบวัดอคติต่อชายรักเพศเดียวกัน แบบวัดอคติต่อหญิงรักเพศเดียวกัน แบบวัดอคติของต่อชายรักเพศเดียวกันที่เป็นสมาชิกในครอบครัว และแบบวัดอคติต่อหญิงรักเพศเดียวกันที่เป็นสมาชิกในครอบครัว ตามแนวคิดของ Herek (1994)

7. วัยรุ่น หมายถึง บุคคลเพศชายและเพศหญิงรักต่างเพศ อายุระหว่าง 18-20 ปี ที่อาศัยในกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีข้อความถามเกี่ยวกับอายุของกลุ่มตัวอย่างในแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

8. การศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างในปัจจุบันหรือรับดับการศึกษาสูงสุดถ้าหากขณะนี้กลุ่มตัวอย่างไม่ได้เรียนหนังสือ ซึ่งมีข้อความถามเกี่ยวกับระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างในแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

9. ภูมิภาค หมายถึง สถานที่ที่บุคคลใช้ชีวิตอยู่มากกว่าสถานที่อื่น โดยแบ่งเป็น ภูมิภาคกรุงเทพมหานคร และภูมิภาคต่างจังหวัด ซึ่งมีข้อความถามเกี่ยวกับภูมิภาคของกลุ่มตัวอย่างในแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

10. การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรักเพศเดียวกัน หมายถึง โอกาสที่กลุ่มตัวอย่างในการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรักเพศเดียวกัน ซึ่งมีข้อความถามเกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรักเพศเดียวกันของกลุ่มตัวอย่างในแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

11. บทบาททางเพศ หมายถึง ลักษณะที่แสดงออกถึงบทบาททางเพศชาย (masculine) บทบาททางเพศหญิง (feminine) บทบาททางเพศแอนโดรจีนี (androgyny) และบทบาททางเพศไม่ชัดเจน (undifferentiated) โดยได้จากการทำแบบสอบถามบทบาททางเพศ (ฉันทจิต จริยจรูญโรจน์, 2541)

12. การรับรู้ความกดดันของเพื่อน หมายถึง อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนต่อบุคคล โดยบุคคลรับเอาเจตคติ พฤติกรรม และจริยธรรมของกลุ่มเพื่อนมาเป็นของตนเอง นอกจากนั้นแล้วบุคคลยังมีแนวโน้มปฏิบัติตามความต้องการของเพื่อนอีกด้วย ซึ่งมีข้อความถามเกี่ยวกับการรับรู้ความกดดันของเพื่อนของกลุ่มตัวอย่างในแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

13. บุคลิกภาพแบบอำนาจนิยม หมายถึง บุคลิกภาพของบุคคลที่มีลักษณะยอมจำนนต่ออำนาจ (Authoritarian submission) มีความก้าวร้าวต่อกลุ่มอื่นที่ผู้มีอำนาจไม่ยอมรับ (Authoritarian aggression) และยึดค่านิยมทางสังคม (Conventionalism) ในการวิจัยครั้งนี้วัด

จากคะแนนรวมที่ได้จากการทำแบบทดสอบบุคลิกภาพแบบอำนาจนิยม ตามแนวคิดของ Altemayer (1998)

14. ตัวแบบในสังคม หมายถึง บุคคลรักเพศเดียวกันในสังคมที่กลุ่มตัวอย่างชื่นชอบ ซึ่งมีข้อคำถามเกี่ยวกับตัวแบบในสังคมของกลุ่มตัวอย่างในแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

15. ตัวแบบในครอบครัว หมายถึง พ่อ แม่ พี่น้องที่อยู่ในครอบครัวของกลุ่มทดลอง แล้วแสดงออกหรือไม่แสดงออกต่อบุคคลรักเพศเดียวกันออกมาให้สมาชิกในครอบครัวเห็น ซึ่งมีข้อคำถามเกี่ยวกับตัวแบบในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างในแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบถึงปัจจัยส่วนบุคคล ที่ส่งผลต่ออคติที่มีต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน
2. ผลการศึกษาทำให้ทราบว่าบุคคลรักต่างเพศในประเทศไทยมีอคติต่อบุคคลรักเพศเดียวกันในลักษณะอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการลดอคติของบุคคลเหล่านั้นต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน
3. เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้สนใจศึกษาเกี่ยวกับการรักเพศเดียวกัน โดยเฉพาะอคติต่อบุคคลรักเพศเดียวกันในประเทศไทย
4. สะท้อนให้ภาครัฐพิจารณาแนวทางที่จะปฏิบัติต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน เช่น การกำหนดกฎหมาย หรือการให้สวัสดิการต่างๆ นอกจากนั้นแล้วยังกระตุ้นให้ภาคเอกชนหันมาให้ความสนใจในเรื่องโอกาสในการทำงาน